

nt

naš tednik

LETO XXVII — Stevilka 49 4. decembra 1975 Cena 4.— šil. P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Slovenci v Italiji solidarni z bojem koroških Slovencev

Tudi slovenska manjšina v Italiji živahno zasleduje borbo koroških Slovencev proti ugotavljanju manj-

šine, za dokončno dosegajo zajamčenih pravic in proti drugim neonacističnim pojavom na Koroškem

V Pliberku se je delegacija Slovenske skupnosti razgovarjala s člani predsedstva NSKS ter s podjunskimi predsedniki krajevnih odborov NSKS.

Skupni komunike

V soboto, 29. novembra 1975, je v okviru obstoječih medsebojnih stikov na povabilo Narodnega sveta koroških Slovencev delegacija deželnega tajništva Slovenske skupnosti v ništvu Furlaniji-Julijski krajini obiskala koroške Slovence. Na sedežu Narodnega sveta je pozdravil goste predsednik NSKS dr. Joško Tischler in jih seznanil s trenutnim zaskrbljujočim položajem koroških Slovencev v zvezi o predvidenem ugotavljanju manjšine.

V izčrpnem poročilu je deželni tajnik deželni svetovalec dr. Drago Štoka prikazal položaj slovenske manjšine v Italiji po nedavno podpisanem meddržavnem sporazumu med Italijo in Jugoslavijo. Izrazil je predvsem svojo zaskrbljenost zaradi

nameravane razcepitve šolskih okrajev, ki je proti duhu in črki omenjenega sporazuma.

V izčrpnih razgovorih so člani delegacije Slovenske skupnosti izrazili svojo ogorčenost zaradi nezaslišanega sporazuma v avstrijskem parlamentu zastopanih strank o ugotavljanju manjšine. To štetje bi pomenilo uradno likvidacijo koroških Slovencev, zato izraža delegacija Slovenske skupnosti koroškim Slovincem svojo polno solidarnost ter jih poziva, naj se z vsemi možnimi sredstvi temu štetju uprejo.

Člani obeh delegacij so soglašali, da je pravica in dolžnost matične domovine SFRJ Jugoslavije, da nadaljuje z odločnimi posegi v zaščito obeh manjšin.

Za poglobitev in koordinacijo naporov pri reševanju problemov obeh manjšin sta obe delegaciji sklenili ustanovitev stalnega operativnega odbora.

Kraigher za izpolnitev pogodbe

„Glede uresničevanja obveznosti, ki izvirajo iz državne pogodbe, pa se je stanje, kar se tiče pravic slovenske manjšine, spremenilo samo toliko, da proučujejo uradni krogi sedaj razen vprašanja dvojezičnih napisov ureditev tudi drugih pravic naših manjšin v skladu z državno pogodbo. Glede spornega vprašanja preštevanja manjšine in velikomnškega in celo neonacističnega delovanja nekaterih organizacij pa se v uradnih krogih in vodstvih političnih strank ni dosti spremenilo,“ je dejal predsednik predsedstva SR Slovenije Sergej Kraigher ob odkritju spomenika NOB v Mariboru. „Razveseljivo dejstvo pa je, da se oglašajo sedaj tudi ugledne politične osebnosti v Avstriji same, posamezne organizacije in ustanove ter strokovnjaki, ki ugotavljajo, da preštevanje manjšine ne samo da

nima podlage v državni pogodbi, ampak ni z njo niti v skladu, pri čemer vztrajamo tudi mi in da sedanjí uradni pristop k reševanju problemov manjšine mimo njene volje in na podlagi t. im. preštevanja posebne vrste, ne vodi nikamor.“

SFRJ slej ko prej odklanja preštevanje

- „Vsakršna pogodna pripravljenost za izpolnitev prevzetih in pogodbenih obveznosti bi bilo, kot že večkrat z jugoslovanske strani oficialno povedano, proti črki in duhu državne pogodbe“, je izjavilo jugoslovansko zunanje ministrstvo tiskovni agenturi Tanjug. V tej izjavi je rečeno, da v stališču jugoslovanske vlade glede prešteva-

- nja slovenske in hrvaške manjšine ni nobene spremembe.
- Štetje bi ustvarilo določenim silam možnost, da izvajajo pritisk na manjšino.
- Izjavo jugoslovanskega zunanjega ministrstva je treba videti kot odgovor na razne časopisne vesti v Avstriji, kjer je bilo zapisano, da se Jugoslavija ne upira preštevanju.

Jugoslovanski sprejem

Ob priliki jugoslovanskega državnega praznika je dal generalni konzul SFRJ v Celovcu Bojan Lubelj sprejem, katerega so se udeležile skoraj vse vidne osebnosti Koroške. Na Dunaju pa je sprejel predstavnike javnega življenja veleposlanik Gustav Vlahov. Tega sprejema se je udeležil tudi kancler, Žid Kreisky, ki je pripeljal s seboj člana NSDAP ministra Röscha.

in v Avstriji. Sploh imata obe slovenski manjšini — v Italiji in v Avstriji — mnogo skupnih problemov in skrbí.

To se je pokazalo v soboto in nedeljo, ko je na Koroškem bila na obisku delegacija deželnega tajništva Slovenske skupnosti. De-

legacijo je vodil deželni svetovalec dr. Drago Štoka. Obiskali so Narodni svet koroških Slovencev in Klub slovenskih občinskih odborov. Zastopniki obeh slovenskih manjšin so prišli do spoznanja, da sta skupni boj za manjšinske pravice in skupno prizadevanje za

rešitev drugih narodnostnih problemov nujna časa.

Slovenska skupnost in Narodni svet koroških Slovencev sta sklenila ustanovitev stalnega operativnega odbora. (Obširno poročilo na 3. strani).

Funkcionar KHD Stourac: ugotavljanje manjšine in štetje posebne vrste je isto!

Nad sto Kostanjčanov je pretekli teden sledilo vabilu krajevnih organizacij „Kärntner Landsmannschaft“, da bi v gostilni Gröblacher izvedeli, kakšno je trenutno stanje na južnem Koroškem. Kot referent je iz Celovca prišel organizacijski vodja Kärntner Heimatdiensta in podpredsednik koroške brambovske zveze, inž. Franz Stourac. Vse je bilo pripravljeno, da bi ljudje iz Kostanj uživali koroško domovinsko ljubezen, da bi izvedeli več o ekstremizmu koroških Slovencev.

Ena sama oseba, predsednik krajevnega odbora NSKS iz Vrbe, Ivan Lukan, je ta natančno izdelan načrt sprevrgel in v večurni diskusiji s Kostanjčani pokazal dejansko stanje na Koroškem. Zavrnil je s tehtnimi argumenti trditve in polresnice Stouraca in s tem ljudi tako zainteresiral, da so samo še njega vpraševali, na predavatelja iz Celovca pa žvižgali. Pokazalo se je, da je bilo med udeleženci samo nekaj „včerašnjih“ in da je bila večina resno pripravljena se pogovarjati s predstavnikom slovenskega prebivalstva v občini Vrba.

Domovini zvesta prireditev se je začela s pesmijo „Mein Kärntnerland, mein Heimatland“ in dalje „Heil sei dir, Land, beschieden“. Zapel je moški zbor iz Kostanj. Potem je „znani“ Stourac govoril. Zahteval je ponovno manjšinski kodeks, menil, da Slovenci na Koroškem veliko bolje živijo kot njihovi bratje onstran meje, da imajo Slovenci kar dva dvoroga svetnika (na tretjega je pozabil!) in

končno, da se mora domovini zvesti Korošec še danes žrtvovati za nedeljeno in svobodno Koroško.

- Stourac pa je rekel v svojem predavanju tudi še nekaj drugega: Ugotovil je, da pomeni ljudsko štetje posebne vrste nič drugega kot ugotavljanje manjšine. Stourac je pritrdil, da so politične stranke vzele izraz „ljudsko štetje posebne vrste“ samo zaradi tega, da ne bi dobesedno prevzeli dolgotrajno zahtevo „domovinskih“ organizacij na Koroškem. Te organizacije so dosegle tudi, da sta se ÖVP in FPÖ izrekli glede tabel za 25 odstotkov. SPÖ še ni odgovorila, KAB in KDH pa kot „manjšini naklonjeni“ organizaciji zahtevata 30 odstotkov. Stourac dobesedno: „To bi bilo v 7 občinah, to je konstruktiven predlog domovini zvestih Korošcev!“

Končno je še pohvalil „moža koroške Cerkve“, Mucherja, in rekel, da jim je dr. Waldstein „položil vrv okrog vratu“. Višek pa je bila izjava, da ima zahteva po ugotavljanju manjšine podlago v senžermenski pogodbi iz leta 1919, ker je tam govor o „precejšnjem številu“, ni pa omenil državne pogodbe. In še nekaj: Po Stouracu je vsaka manjšini naklonjena politika večini sovražna politika in je zaradi tega nesprejemljiva. Lukan je odgovoril na to „zgodovinsko predavanje“ in Kostanjčanom razlagal dejansko situacijo na Koroškem. Raztrgal je Stouraca v vseh njegovih izjavah in s tem zainteresiral prebivalstvo na severni jezikovni meji. Ljudje so spraševali samo še Lukana — „glavni“ predavatelj Stourac pa je brez moči stal zraven.

Sestanek se je končal z izjavo Stouraca, polno resignacije, češ da so ljudi doživeli „Lukan-Festival“.

Žitara vas: čudna toleranca

Vse tja do zadnje točke je občinska seja v Žitari vasi hitro potekala: pri delovnem poročilu kulturnega referenta pa so se razhajali duhovi. Občinski očetje so namreč razpravljali o tem, v kolikor je dvojezičnost na občinskih prireditvah dobrodošla. Kulturni referent Adolf Eisner (ÖVP) je namreč poročal o zadnjem dnevu starih, kjer je spregovoril nekaj slovenskih besed tudi slovenski občinski odbornik Jože Urh. Eisnerja je motilo, da je Urh pozval udeležence k minuti molka za umrle in — da

menda pismene slovenščine občinskega odbornika Urha ljudje niso razumeli. Razvnela se je daljša — deloma tudi glasna — debata, v kolikor ne bi bila županova naloga, da praktično dokaže toleranco in spregovori nekaj slovenskih besed, kot sta to predlagala občinska mandatarja Jože Golavčnik in Martin Hribernik. Župan Posod se v debato med Eisnerjem in slovensko frakcijo ni vmešaval, pač pa je ob koncu toleranco postavil na glavo: Slovenci naj bodo tako tolerantni in naj bi govorili v jeziku, ki ga vsakdo razume. Član predstojništva Golavčnik je tudi opozoril na formalno pomanjkljivost „kulturnega pogovora“, kjer so — ob izključitvi javnosti — sedeli ob okrogli mizi zastopniki SPD „Trte“ in „Männergesangsvereina“. Tudi tam slovenskemu zastopniku zaradi tolerance ni bilo dovoljeno spregovoriti po slovensko, ker pač vsi slovensko ne bi razumeli. Ni pomagalo, da bi Golavčnik prevedel svoj slovenski nagovor.

Slovenska frakcija je stavila še nujnostni predlog za izboljšanje dovoza. Ta predlog so sprejeli.

Šmarjeta: kateri tajnik je dvojezičen?

Na svoji novembrski seji je šmarješki občinski svet sklepal o načrtu za financiranje vodovodnih naprav, ki so namenjene oskrbovanju zapadnega dela Doljne vasi.

Načrt predvideva naložbo v višini 1,6 milijona šilingov. Občina pa računa, da bo deležna večje podporne vsote iz državnega sklada za pospeševanje slabo razvitih občin in obenem pričakuje znatno podporo s strani dežele, ostalo bodo morali kriti koristniki in občina sama.

Obilnejši dotok davkov in daja-

tev v občinsko blagajno v tekočem letu namerava občina porabiti za popraviljanje raznih poti spomladi prihodnjega leta.

Dodatni proračun, ki so ga odborniki soglasno odobrili, je bil nujen predvsem zaradi financiranja vodovodnih naprav.

Ob koncu seje so sprejeli še sklep o nastavitvi občinskega uslužbenca. Občina je razpisala mesto že poleti, zanj pa sta se pozanimala dva domačina (Herman Oraže in Valentin Huhs). Oba sta ustrezala splošnim pogojem, od-

borniki so se torej odločili po drugih vidikih.

Že ob razpisu mesta je bilo v „nt“ povedano, da Slovenci v občini pogrešajo zahtevo po znanju slovenščine kot dodaten pogoj za nastavitev. Janez Korenjak, vodja Volilne skupnosti je v svoji pripombi občinsko upravo prav zaradi tega močno kritiziral in tudi podvomil v pripravljenost obeh prosilcev, da bi govorila na uradu z občani tudi slovensko, kajti doslej obema ni bilo preveč do slovenske govorice, čeprav je Oraže v svojem

Avstrijski gospodarski poskusi na Daljnem vzhodu

Odkar mednarodna gospodarska recesija narašča in dobiva obeležje resnejše, več let trajajoče krize, spreminja tudi Avstrija čedalje bolj svojo gospodarsko politiko. Na trgu industrializiranega zahoda hoče biti prisotna le, kolikor je potrebno, zato pa se tem bolj poskuša angažirati po deželah na svojem vzhodu.

V zadnjem desetletju je močno poživila gospodarsko kooperacijo z vzhodnoevropskimi deželami, v zadnjih dveh letih pa je bila na tem področju uspešna po arabskih deželah, ki so postale zaradi svoje politike z nafto tudi kapitalno močne. Istočasno je navezala sorazmerno plodne stike s Kitajsko, medtem ko je v trgovini s članico OECD Japonsko čedalje bolj pasivna.

Zadnje čase je Avstrija svoja prizadevanja za gospodarsko sodelovanje z azijskimi deželami osredotočila na Indijo, ki pripravlja svojo petletko 1976—1980. Njena tovrstna prizadevanja segajo v leto 1974, torej v čas, ko so se pričele njene pozicije na industrializiranem zahodnem trgu majati in ko je postajala kriza v Veliki Britaniji — ki je prej obvladala indijski trg — in v Ameriki — ki se je diskreditirala zaradi svoje politike v Vietnamu — očitna.

Lani je Avstriji uspelo, da je svoj izvoz v Indijo povečala za 77%

na vrednost 247 milijonov šilingov. Letos je njegov obseg že do avgusta povečala za 84%, s čemer računa, da se bo do konca leta približal vrednosti pol milijarde šilingov. Letos pa je avstrijski industriji tudi uspelo, da je na indijskem trgu zagotovila naročila milijardske višine.

V krogih avstrijske industrije spričo takega razvoja avstrijsko-indijske trgovine računajo, da bo v prihodnjih letih njen obseg še naprej naraščal. Indija bo v svoji prihodnji petletki veliko investirala v gradnjo elektrarn ter v industriji železa, gnojil in drugih kemičnih izdelkov. Pri gradnji in opremljanju

vrstnih industrij pa se je Avstrija kot partner uveljavila že po drugih deželah azijske celine. Istočasno pa prihodnja indijska petletka tudi predvideva dalekosežne intenzivacije in modernizacijo svojega kmetijstva.

Indija obeta v prihodnjih letih postati eden najpomembnejših gospodarskih partnerjev na Daljnem vzhodu. Podobno pomembna partnerja utegneta postati Kitajska in Indonezija, na kateri so osredotočena podobna avstrijska prizadevanja. Medtem zgublja Japonska glede sodelovanja čedalje bolj na zanimanju avstrijskih gospodarskih podjetij. Vzrok: geografske razda-

lje, še bolj pa enaka ponudba blaga kot jo ima avstrijska industrija.

Kakor se v krogih avstrijske gospodarske zbornice sedanjega razvoja sodelovanja z deželami v razvoju veselijo, tako poudarjajo njeni trgovinski delegati, da se bo Avstrija na tem trgu lahko uveljavila s specialnimi in kvalitetnimi izdelki, nikakor pa ne z opremo in izdelki, ki jih tja lahko dobavijo še druge dežele v razvoju. Drugo, kar je v tem gospodarskem sodelovanju potrebno, je korektnost pri pogodbah in dobavah, v prvi vrsti korektnost v kreditnem poslovanju in pri kvaliteti dobavljenih tehnologij, opreme in blaga. (bl)

FPÖ: namesto Petra je odstopil Scrinzi

Wiesenthalova odkritja v zvezi z esesovsko preteklostjo šefa FPÖ Friedricha Petra bodo predvidoma našla tipično avstrijski konec: na videz polovičarska rešitev, ki pa je ravno zaradi tega demokraciji izredno nevarna, poleg tega pa je padel napačni človek ob napačnem času.

Dočim je prvo odkritje vodje judovskega dokumentacijskega centra na Dunaju inž. Simona Wiesenthala, da je šef FPÖ Friedrich Peter bil član morilske brigade — 1. pehotne brigade SS, ki je v zaledju, za fronto morila civilno prebivalstvo, pomenilo politično bombo, ki je napravilo tudi vodilne funkcije nesigurne, so vsa nadaljnja odkritja pomenila za FPÖ le povečano solidarnost z vodjem stranke Petrom. V prvih reakcijah je na primer koroški poslanec FPÖ Scrinzi brez vsakega kompromisa zagovarjal poglavarja stranke, in so ga drugi kritizirali oz. so o njem podvomili (n. pr. graški župan Götz), se je v zadnjih tednih marsikaj spremenilo.

Scrinzi je namreč videl očitno tudi priliko, da bi svojemu dolgoletnemu tekmecu v lastni stranki Petru končno udaril po glavi, če ga že ne bi dvignil s prestola. In je Kleine Zeitung in profilu nasproti izjavil, da je njegova želja, naj Peter odstopi, če bi se izkazalo, da je bil član morilske brigade. Peter je pustil preko tiskovne službe FPÖ razglasiti, češ da je Scrinzi zagovarjal teorijo o kolektivni krivdi vseh nosilcev orožja na strani tretjega rajha. (Očitno je Scrinzi

docela logično sklepal, da je Peter vsaj moral vedeti za ta grozodejstva, če se že ni udeleževal teh akcij in med tem časom nabiral rožce, kot se je izrazil Volkswille.

Odpor v FPÖ se ni dal več ustaviti. Koroško vodstvo nacionalne tretje sile je hotelo, naj bi o tem primeru sklepalo strankino razsodišče, medtem pa naj mirujejo Scrinzijske funkcije v stranki.

Nato pa je razpravljalo v soboto zvezno predstojništvo o Scrinziju. Koroški nacionalni poslanec je propadel v tem forumu. Kot se je pozneje povedalo, je na lastno željo oddal vse funkcije v stranki in bo ostal v tej zakonodajni periodi samo še poslanec v parlamentu. „Divji poslanec“ pa je Scrinzi bil že enkrat, ko se je skregal s predhodnikom FPÖ, z VdU-jem. — Scrinzi je bil takrat deželni poslanec.

Na drugi fronti pa se je v zadnjem tednu prav tako precej spremenilo. Ravno po Scrinzijevem intervjuju se je tudi kancler Kreisky umikal previdno z branika šefa FPÖ.

Seveda pa se je Kreisky odmaknil od Petra le navidezno: zahteval je namreč parlamentarni preiskovalni odbor, ki naj bi se ukvarjal z Wiesenthalovo dejavnostjo, istočasno pa naj bi ta odbor preiskoval tudi primer Petra. Ta Kreiskyjeva zahteva sicer na eni strani priča o njegovi politični prefriganosti, na drugi strani pa pomeni kancler Kreisky za avstrijsko demokracijo v zadnjem času vedno večjo nevarnost: kajti namesto da bi tako o

kompleksu Peter kot tudi o kompleksu Wiesenthal razpravljalo neodvisno sodišče, hoče kancler preložiti sceno na parlamentarni odbor, kjer more računati s sigurno socialistično večino, razen tega posvetovanja tega odbora — v nasprotju s postopkom pred sodiščem — niso javna, ampak je javnosti — parlamentu — treba le poročati o rezultatu tega postopka. Ta rezultat pa se da povedati že od vsega začetka: Peter je nedolžen.

Kancler Kreisky namreč je dolgo časa trdovratno vztrajal, da bo celo odložil svoj mandat kot državno-zborski poslanec, če se ostali parlamentarci ne bodo mogli zediniti, da bi Kreiskyga prepustili sodišču s tem, da bi za ta konkretni primer razveljavili njegovo imuniteto. Očitno je računal s tem, da bo pred sodiščem obdržal prav, akoravno je Wiesenthala obdolževal sodelovanja z Gestapo in „metod mafije“. Svojo „mafijo“ je potem korigiral v to smer, da je besedi „mafija“ dodal še priziv „politična“. Toda tudi to bi mu ne bilo pomagalo. Kajti v nekem procesu z magazinom trend, ki je pisal nekoč o mesarjih in jih označil kot „Fleischmafia“, je vrhovno sodišče spoznalo, da pomeni beseda „mafija“ zločinsko organizacijo.

Toda veliki čarovnik avstrijske politike je našel tudi iz tega neprijetnega položaja izhod. O tem, da bi oddal svoj mandat, naenkrat seveda ni hotel več slišati, vendar je izjavil, naj bi se s tem problemom ukvarjal poseben parlamentarni

preiskovalni odbor, ki pa naj bi zajel poleg Wiesenthalove tudi Petrovo dejavnost oz. njegovo krivdo ali nedolžnost.

Da seveda parlamentarni preiskovalni odbor nima naloge, da bi se pozanimal za dejavnosti privatnih oseb, zaenkrat kanclerja ne moti. Kajti računati more na večino v lastni stranki, in to je zanj v tem primeru dovolj. Kancler pač spremeni svoje mnenje, kadar se mu zljubi. Glede problema dvojezičnih napisov na primer mu trenutno večina njegove stranke ni dovolj, ampak hoče izvesti ugotavljanje skupno z vsemi tremi strankami.

In podpredsednik FPÖ Scrinzi? Napačna oseba je padla ob napačnem času. Namesto da bi se navzlic svoji preteklosti, katero mu je očitno Wiesenthal, moral posloviti šef FPÖ Friedrich Peter, so nekdanji okoli Petra našli grešnega kozla v osebi Scrinzija, in so tega grešnega kozla zaklanega darovali kot spravi dar, da bi germanski bogovi ohranili FPÖ kot nerazdružljivo enoto, kjer je čast še vedno zvestoba. Da pojasnimo: poslanec Scrinzi je že prej moral dobro vedeti za Petrovo preteklost, tudi za Petrovo preteklost v splošni SS, saj je eden od najbolj intelektualnih glav v FPÖ. Vendar se je problematičnosti Petrove dejavnosti za fronto spomnil očitno šele po Wiesenthalovih odkritjih, očitno iz osebnih razlogov, ker je mislil, da je prišla njegova ura. — Prav tako je Scrinzi v svoji stranki — v nasprotju s Petrom, ki si je znal pridobiti podoben liberalca, vedno veljal kot zastopnik nacionalne struje; nenazadnje pa si je Scrinzi pridobil dvomljiv sloves v lastni stroki, ko je zagovarjal razne rasne in podedovalne teorije. Gotovo! Scrinzi bi vsekakor zaslužil, da bi ga odstranili iz vsake avstrijske stranke, toda ne šele sedaj, ampak že zdavnaj prej.

Član morilske brigade SS Friedrich Peter ostane šef FPÖ, Jud Kreisky zagovarja raziskovalni postopek proti Judu Wiesenthalu pred (Dalje na 4. strani)

Proces proti štirinajstim nacistom

V Düsseldorfu se je začel proces proti skupini štirinajstih, odgovornih za vojne zločine v nacističnem koncentracijskem taborišču Majdanek pri Lubinu na Poljskem. Obtoženi — devet moških in pet žensk — bodo odgovarjali za smrt približno 250.000 Židov, ki so jih pobili v plinskih celicah tega taborišča v letih 1942—1944.

Glavni obtoženec v tem procesu je bivši hauptsturmführer (esesovski kapetan) Hermann Hackmann, zdaj predstavnik firm za prodajo pohištva, ki je vodil taborišče od leta 1941 do 1942, in bivša šefinja straže v zaporu Hermine Ryan-Braunsteiner, rojena Dunajčanka. Hackmanna je povojni obsodilo na smrt ameriško vojaško sodišče, pozneje pa so mu kazen spremenili v dosmrtno ječo in ga leta 1955 izpustili. Hermine Ryan-Braunsteiner se je po vojni izognila preiskavi. Leta 1958 je emigrirala v Kanado, se poročila z ameriškim oficirjem in se naselila v ZDA, kjer je dobila tudi ameriško državljanstvo. Ko so jo v začetku sedemdesetih let odkrili, se je odrekla ameriškega državljanstva in leta 1973 so jo izročili ZRN.

Preiskava, ki je trajala vrsto let, se je končala z 19.000 stranmi dolgim dosjееm. Na procesu bodo zaslišali 130 prič. Predvidoma naj bi proces trajal od 18 mesecev do dveh let.

Smrdljivo darilo

Koroško so oblagodarili že pred leti s tehnično krasotico, avtomobilsko cesto ob Vrbskem jezeru. Celovec sam pa spada med tista redka mesta, ki se lahko postavijo kar s pravo mestno avtomobilsko cesto. Prebivalci ob Koschatovi in Jakschevi cesti so gotovo izredno srečni, ker imajo tik ob hišnih vhodih neposredno prometno žilo v širni svet.

Pa so pogruntali nekateri modri Celovčani, da bi bilo treba oblagodariti s takim tehničnim čudežem še Rožane. Kajti tam živijo tudi Slovenci, ti pa nikakor ne bi več mogli govoriti o zapostavljenosti, če bi tekla taka čudovita avtomobilska cesta skozi sam Rož. Menda imajo že izdelane načrte, njih izvedbo pa je za zdaj preprečila samo izjava ministra za promet, da iz raznih razlogov te ceste zdaj ne bodo delali.

Bilo bi res razsipno, ko bi tekli v neposredni bližini dve sporedni avtomobilski cesti v isto smer. Gospodje ob Vrbskem jezeru so sami hoteli imeti svojo cesto, zdaj ko jo pa imajo, se pritožujejo, da jim odganja goste. So si pa pričakovali pred leti od nje le več gostov. Zaradi tega bi hoteli, naj se vije žila bencinskih smradov skozi Rož. Na pomoč jim je priskočil sam črni celovški župan Guggenberger. Utegne se tudi zgoditi, da bodo Celovčani glasovali. Zdaj je pa tu več težav. Tisti na jugu mesta bi radi obvoznico na severu, severnjaki pa na jugu in s tem rožansko avtomobilsko cesto. Druga težava je še hujša. Kaka demokracija pa je to, če bodo Celovčani glasovali o usodi Rožanov in Gorjancev. Zakaj pa njih ne vpraša nihče. Imajo itak že naftovod pa plinovod, zdaj naj bi se pridružila na željo nekaterih modrih Celovčanov in hotelirjev ob Vrbskem jezeru še avtomobilska cesta, da bo požrla še zadnje hektare rodovitne zemlje in uničila poslednjega slovenskega kmeta.

In župani prizadetih občin Kotmara vas, Bilčovs, Št. Jakob, Bekštanj, kdaj se bodo kaj zganili?

pik

Najbolj pereče vprašanje za slovensko manjšino v Italiji je trenutno nameravana razcepitev šolskih okrajev; če bi do te razcepitve prišlo, bi to pomenilo za razvoj slovenske narodne skupnosti veliko škodo. Slovenski tednik „Novi list“ se v svoji zadnji številki v uvodniku bavi s to problematiko. Ker je bilo to vprašanje tudi ena od tem pri razgovorih delegacije Slovenske skupnosti ob njenem obisku na Koroškem, in ker je nasploh boj slovenske manjšine v Italiji tudi skrb koroških Slovencev, v naslednjem ponatisnemo uvodnik „Novega lista“:

Izzivanje

Kot strela z jasnega je te dni udarila med slovensko javnost vest, da je deželno odborništvo za šolstvo in kulturne dejavnosti izoblikovalo predlog za porazdelitev ozemlja Furlanije-Juljske krajine na šolske okraje, kot predvidevata šolski zakon in odlok predsednika republike, pri tem pa ni prevedelo samostojnega in enotnega okraja za vse slovenske šole v Italiji. Naša javnost je naravnost osupljena in zaprepasčena, saj nikakor ne more

verjeti, da si pristojno deželno odborništvo drzne izdelati predlog, ki je v kričečem nasprotju z voljo in zahtevami celotne slovenske narodnostne skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini. Ta volja in te zahteve so prišle jasno do izraza v dokumentih Slovenske skupnosti, Slovenske kulturno-gospodarske zveze, Sindikata slovenskih šolnikov iz Trsta in Gorice ter mnogih slovenskih šolskih svetov.

Najhujše in še najbolj zaskrbljivo pa je, da predlog o porazdelitvi ozemlja naše dežele sploh ne upošteva slovenskega šolstva, ga niti z besedico ne omenja, skratka za deželno odborništvo slovenske šole ne obstajajo.

Pri tem nastane najprej vprašanje, kdo in kateri deželni uradi so predlog o takšni porazdelitvi sestavili. Ne moremo namreč verjeti, da bi bili pristojni deželni funkcionarji tako neuki, da ne bi vedeli za obstoj slovenskih šol in da ne bi poznali enotne volje in zahtev celotne slovenske manjšine v zvezi s to kočljivo problematiko. Če se ne motimo, pa je deželni odbornik za šolstvo socialist Volpe, ki je sicer, kot znano, odstopil kot vsi ostali člani deželne vlade, vendar bo svoje dolžnosti opravljal do izvolitve novega odbornika. Kot so-

cialist bi torej g. Volpe moral poznati našo zahtevo po enotnem in samostojnem šolskem okraju, saj so ga o tem gotovo seznanili njegovi slovenski strankini tovariši. Zakaj torej ni upošteval te zahteve? Slovenska javnost zahteva pojasnila predvsem od njega.

Res je, da gre za sedaj samo za predlog, o katerem bodo morale še izreči svoje mnenje občinske in pokrajinske uprave, kajti šele nato bo dežela svoj dokončni predlog poslala v odbore rimskega osrednjim oblastem. Toda prav tako je res, da se slovenske šole sploh ne omenjajo, kar lahko Slovenci povsem upravičeno smatrajo za pravo pravcato izzivanje.

O tem važnem vprašanju bodo torej razpravljali občinski sveti, zlasti narodnostno mešanih občin. Posamezne politične skupine bodo torej morale javno zavzeti jasna stališča. Ob tej uri resnice se bo izkazalo, kdo je naš prijatelj in kdo ni. Vsekakor naj vsi vedo, da od svoje pravične zahteve ne bomo odstopili in da bomo segli po vseh sredstvih, ki jih imamo v demokraciji na razpolago, za uveljavljanje svoje poštene volje, to je za vsestransko rast in napredek našega slovenskega šolstva.

(Novi list, Gorica)

Obisk Slovenske skupnosti pri NSKS in Klubu

Svojo solidarnost s koroškimi Slovenci v boju proti ugotavljanju in po več kot dvajsetih letih od podpisa državne pogodbe za dokončno doseg zagotovljenih pravic je izrazila delegacija Slovenske skupnosti, ki se je v soboto in nedeljo mudila na Koroškem. Odzvala se je vabilu Narodnega sveta koroških Slovencev in Kluba slovenskih občinskih odbornikov. Slovenci v Italiji živahno zasledujejo dogodke na Koroškem in v Avstriji, saj imajo mnogo enakih ali podobnih problemov v zvezi z narodnostnim obstojem. Obisk na Koroškem pa jim je nudil priložnost, da se direktno iz ust predstavnikov koroških Slovencev podrobno informirajo.

Na povabilo Narodnega sveta koroških Slovencev je obiskala v soboto koroške Slovence delegacija deželnega tajništva Slovenske skupnosti dežele Furlanije-Juljske krajine. Med Slovensko skupnostjo in Narodnim svetom obstajajo že več let redni stiki. Tako je Slovenska skupnost obiskala koroške Slovence pred dvema letoma, delegacija Narodnega sveta pa se je mudila pri Slovencih v Italiji.

Na sedežu Narodnega sveta — navzoči so bili tudi člani predsedstva in zastopniki KKZ — je pozdravil goste predsednik NSKS dr. Joško Tischler. Seznanil jih je s trenutnim zaskrbljujočim položajem koroških Slovencev v zvezi s predvidenim ugotavljanjem manjšine.

„Naš položaj je ravno obraten od položaja Južnih Tirolcev v vaši državi,“ je dejal predsednik in poudaril, da so Južni Tirolci dobili svoj paket brez preštevanja. Kot primer za nesmiselnost takega štetja je predložil dr. Tischler delegaciji Slovenske skupnosti bivšo občino Medgorje, kjer so pri raznih ljudskih štetjih imeli zdaj večino Slovenci, drugi Nemci, zopet drugi pa se je uveljavila kategorija „win-disch“. Povprečen Medgorjan bi na

zvezi je zahteval samostojno slovensko šolsko okrožje tako za Trst kot tudi za Gorico.

Deželni tajnik Slovenske skupnosti dr. Štoka je nato prikazal sedanjí položaj Slovenske skupnosti po letošnjem 1. deželnem kongresu v Krminu. Pod nazivom „Slovenska skupnost“ nastopajo sedaj tako Tržačani kot tudi Goričani ter kanalski Slovenci pod skupnim imenom, zajeti pa nameravajo še beneške Slovence. Obisk pri koroških Slovencih je označil dr. Štoka kot izredno važen — v važnem času, ko se je problem slovenske manjšine na Koroškem zaradi štetja dramatično zaostрил. Nobena manjšina ne more gledati vstran, ko se koroški Slovenci borijo za svoje pravice, kajti jutri bodo morda skušali šteti druge manjšine.

Gostiteljem je delegacija Slovenske skupnosti podarila izvod reprezentativne knjige „Slovenci v Italiji po drugi svetovni vojni“ z uvodno besedo predsednika RK SZDL Slovenije Mitje Ribičiča.

Gostje so se nato odpeljali v Pliberk, kjer so se nadaljevali razgovori v hotelu Breznik, in so bili navzoči tudi predsedniki krajevnih odborov Narodnega sveta koroških

ustavo in mednarodne sporazume. V tem sporazumu pa je tudi določeno, da imajo Slovenci v Italiji vse pravice, ki so jih že doslej imeli in da bodoči ukrepi ne smejo poslabšati dosedanjega stanja.

Obe delegaciji sta si bili edini, da je pravica in dolžnost matične domovine SFR Jugoslavije, da z odločnimi posegi nadaljuje v zaščito manjšin.

Podpredsednik NSKS dr. Matevž Grilc je glede nameravanega preštevanja pripomnil, da je glavna problematika v tem, da se tako štetje da ponoviti vsakih nekaj let in bi tako na Koroškem nikoli ne prišlo do pomiritve. Slovencev vsekakor ne bodo uničili s tem štetjem, če bi prišlo tako daleč, saj so koroški Slovenci prestali že hujša grozodejstva.

Pri razpravljanju glede vprašanja preštevanja se je pokazalo, da so Slovenci v Italiji dobro informirani o boju koroških Slovencev za doseg svojih pravic, in da budno spremljajo razvoj bratovske manjšine na Koroškem. Pri razgovorih se je videlo, da je gledanje na boj za doseg manjšinskih pravic enako — tako z zornega kota slovenske manjšine v Italiji kot tudi na Koroškem. Delegacija Slovenske skupnosti se ni samo posluževala istega vokabularja, iste terminologije kot koroški Slovenci, ampak je tudi v podrobnostih soglašala s koroško delegacijo. Obe delegaciji sta izdali o tem obisku tudi skupen komunike (ki ga prinašamo na isti strani).

Pri razgovorih se je vedno bolj očitno kazala nuja, da dva pome-

liko obremenitev za posameznike, je obremenjena tudi občina: kajti davčni sistem je pač takšen, da delojemalci pustijo davke v tistem kraju, kjer imajo delovna mesta, in je občina zaradi tega prikrajšana pri rasti davkov. Slovenski občinski odborniki so pred leti bili iniciativni in so hoteli, da bi znana tovarna „Gorenje“ postavila obrat v pliberško občino. Ker bi podjetje „Gorenje“ plačalo tudi višje plače, bi se dvignil tudi nivo zaslužka v občini. Trampusch je nivo plač omenil kot zelo nizek in nezadovoljiv. Toda ko se je izvedelo za načrte s tovarno „Gorenje“, so tako iz narodnostnih momentov kot tudi iz socialnih (tudi ostali obrati bi bili prisiljeni plačevati višje plače, če bi hoteli, da ne izgubijo svojih delojemalcev) zagnali gonjo proti „Gorenju“. Trampusch je tudi omenil, da podjetna mladina nima ustreznih možnosti v domači občini in investira drugod. Nadalje je frakcijski šef EL poročal o prizadevanjih občinskih mandatarjev, da bi lepaki tudi v materinščini večine prebivalstva vabili na pliberški sejem.

Tržaški slovenski občinski odbornik primarij dr. Rafko Dolhar se je zahvalil Trampuschu za „lekcijo življenjske volje“ koroških Slovencev in skiciral probleme, s katerimi se soočajo tržaški in goriški mandatarji. Kot pri vseh manjšinah, je tudi pri Slovencih v Italiji najbolj akuten finančni problem, ki vsakemu političnemu udeleževanju postavi precej stroge meje. Tako kontakt s terenom največ obstaja pri shodih pred volitvami. Gle-

skupnosti čestital k uspehu, da Slovenska skupnost zdaj združuje vse Slovence v Italiji pod istim imenom.

Po kratkem odmoru pa se je po pliberški frakciji predstavil Klub slovenskih občinskih odbornikov sam. Predsednik Kluba Filip Warasch je mogel pozdraviti tudi podjunske vodje slovenskih frakcij v občinskem odboru, prav posebej pa še glavnega kandidata Koroške enotne liste (KEL) pri deželnozborskih volitvah marca letos, dr. Pavla Apovnika, na kratko pa je informiral delegacijo Slovenske skupnosti tudi o vlogi, delu in nalogah Kluba slovenskih občinskih odbornikov.

Vodja centralnega biroja Kluba slovenskih občinskih odbornikov Franc Wedenig pa je nato podal obširno in temeljito analizo letošnjih deželnozborskih volitev, primerjavo z letošnjimi deželnozborskimi volitvami ter z občinskimi volitvami leta 1973. Po zelo informativnem predavanju se je razvila tako med gostitelji kot tudi med gosti zelo živahna debata o Wedenigovih spoznanjih.

Po kosilu v gostišču „Juena“ v Čepičah se je delegacija Slovenske skupnosti še enkrat ustavila v Rožu, v hiši svetnika deželne kmetijske zbornice Tonija Kuschitza v Velinji vasi, občina Bilčovs. Tja so bili povabljeni tudi vodje rožanskih slovenskih frakcij v občinskih odborih. Zbornični svetnik Kuschitz je v kratkih besedah orisal svoj delokrog v kmetijski zbornici in poročal delegaciji, kako je potekel njegov prvi nastop v zbornici, ko je poslevodeči predsednik Deutschmann s pomočjo poslovnika preprečil vsako slovensko besedo, v neki odborovi seji pa je nevalificirano napadel slovenskega zborničnega svetnika.

Velinja vas pa je bila tudi zadnja postaja obiska delegacije Slovenske skupnosti. Tako Narodni svet koroških Slovencev kot tudi nedeljski gostitelj — Klub slovenskih občinskih odbornikov, bosta navezala s Slovensko skupnostjo tesnejše stike — za blagor obeh manjšin.

Pisma bralca:

„VORURTEIL — GEISSEL DER MENSCHHEIT“

Im Verlag Herder erschien das hervorragende Taschenbuch: „Vorurteil — Geißel der Menschheit“ von Frederick Mayer. Dieses Buch berichtet ausführlich über die Entstehung von Vorurteilen, ihre Auswirkungen und wie man sie bekämpfen kann. Eindrucksvoll wird der Leidensweg von Minderheiten geschildert und vieles davon erinnert an die, besonders seit 1920, bestehende Situation zwischen Kärntner, Deutschen und Kärntner Slowenen. Ein Werk, das gelesen werden sollte und man trotz Erfolg noch einmal für jene erwähnen muß, denen es bis heute entgangen ist. Die Ausgabe ist in allen Buchhandlungen erhältlich.

Ich habe u. a. auch dem FPÖ-Pressorgan „Kärntner Nachrichten“ mit Datum vom 14. 11. 1975 dieses Buch mit beiliegendem Brief eingeschrieben zugesandt. Mein Brief hatte folgenden Inhalt:

Köttmannsdorf/Kotmara vas
14. 11. 1975

An die
Redaktion der

KÄRNTNER NACHRICHTEN

Sehr geehrte Redaktion!

Erlaube mir die Übersendung des Buches „Vorurteil — Geißel der Menschheit“, welches zur Zeit mit Erfolg verbreitet wird.

Da sich auch Sie und Ihre Kreise (Dalje na 4. strani)

Leva slika: Predsednik NSKS dr. Tischler v pogovoru s pokrajinskima tajnikoma dr. Pavlinom (l.) in dr. Dolharjem. Desna slika: Pri sprejemu Kluba slovenskih občinskih odbornikov. Drugi od desne: vodja delegacije dr. Štoka.

ta način moral vsakih deset let menjati svojo jezikovno pripadnost. Okrajne kmetijske zbornice so po drugi svetovni vojni obravnavale slovenske prošnje za podporo šele tedaj, ko so tozadevni skladi bili izčrpani. Kot žalosten primer diskriminacije koroških Slovencev je dr. Joško Tischler tudi omenil ne v vsakem primeru vzorno ravnanje po bolnišnicah s starimi Slovenci in z otroki, ki ne obvladajo nemščine. K trenutno aktualnemu sporu Peter-Wiesenthal-Kreisky-Scrinzi je predsednik pripomnil, da denacificacije na Koroškem ni bilo. Vseavstrijski pojavi antisemitizma se na Koroškem kažejo v obliki antislovenizma. Glede zakonske ureditve manjšinskega vprašanja pa je povzel, da so v drugi republiki bili vsi zakoni o manjšini sklenjeni brez sodelovanja tistih, katerim so ti zakoni končno bili namenjeni.

Vodja delegacije Slovenske skupnosti deželni svetovalec dr. Drago Štoka se je v odgovoru zahvalil Narodnemu svetu za povabilo. Nato je orisal položaj slovenske manjšine v Italiji po nedavno podpisanim sporazumu med Italijo in Jugoslavijo. Ta sporazum so vsi Slovenci iskreno pozdravili. Omenil je tudi nov hud moment: nameravano razcepitev šolskih okolišev. V tej

Slovencev v Podjuni. V izčrpnih razgovorih so člani obeh delegacij proučevali skupne in specifične probleme obeh manjšin. Pokrajinska tajnika Slovenske skupnosti za Trst in Gorico, dr. Rafko Dolhar in dr. Damijan Pavlin, sta nakazala posebne probleme obeh pokrajin, predvsem po zadnjih volitvah, ki niso iztekle povsod zadovoljivo. Kot bistvene probleme sta omenila dvojezičnost: na periferiji so sicer postavili dvojezične table in kažipote, ne pa v večjih krajih. Posebno pereč je tudi šolski problem; poslopja so namreč še večinoma iz stare avstrijske monarhije, država pa noče zidati novih. Dosti problemov je tudi s sprejemanjem in produkcijo slovenskega TV-programa. Slovenci imajo sicer lastno radijsko postajo radio Trst A v okviru italijanske televizijske družbe RAI, pač pa proizvajajo tudi lastne oddaje v italijanščini za TV Koper, ki ima vedno več gledalcev po vsej italijanski obali. Slovenska kulturno-gospodarska zveza namreč je ustanovila lastno televizijsko agencijo, ki oskrbuje z reportažami TV Koper. Manjšinska zaščita se odvija z mednarodnim sporazumom med Italijo in Jugoslavijo na novi podlagi. Italija se je obvezala, da bo spoštovala

nita več kot eden sam. Obe slovenski manjšini imata toliko skupnih problemov, veliko od njih je zelo perečega značaja, precej problemov pa bo prišlo na manjšino še v naslednjem času. Pri reševanju vseh teh problemov je potrebno, da manjšini izmenjavata svoje izkušnje, da pri skupnih problemih prideta na isti imenovalec in da na skupne probleme najdeta skupen odgovor. Zato sta obe delegaciji sklenili, da ustanovita ustrezen forum za poglobitev medsebojnih stikov, za študij skupnih problemov in za koordinacijo skupnih prizadevanj. V naslednjem času nameravata ustanoviti stalni operativni odbor.

V nedeljo pa je delegacija Slovenske skupnosti bila gost Kluba slovenskih občinskih odbornikov.

Sprva jih je pozdravila pliberška Enotna lista. Vodja slovenske frakcije v občinskem odboru Štefan Trampusch je gostom predstavil pliberško občino, njene posebnosti in njene poglavitne probleme. Občina meri 92 km², ima nad 6000 prebivalcev, toda več kot 50 odstotkov od njih dela izven občine. Ne samo, da morajo delovni ljudje vsak dan migrirati od doma na delovno mesto ali celo ves teden biti proč od doma, kar pomeni ve-

Št. Janž: zlata poroka

Redko slovesnost je obhajala Šusterjeva-Ahaclnova družina v Podsinji vasi zadnjo nedeljo. Znani Florjan Lapuš, predsednik Zadrugne zveze, in njegova žena Marija sta obhajala zlato poroko v krogu svoje številne družine in najožjih prijateljev. V farni cerkvi je bila prirčna slovesnost, ko smo se pri sv. maši zahvalili Bogu za veliko milost, da še v moči moremo praznovati ta visoki jubilej, ko je bilo življenje jubilatov vendar tako prepleteno z delom, skrbjo za veliko družino in zlasti ob hudi preizkušnji, ko je morala med vojno vsa družina v nemško taborišče. V evharistični skupnosti, ko je z jubilatoma okoli 40 najožjih (otrok, vnukov in vnukinj) pristopilo k obhajilni mizi, je v najgloblji povezanosti po Kristusovi ljubezni bila ta daritev najlepši izraz ljubezenskega občestva, ki je družil in krepčal to družino skozi 50 let. Moški cerkveni zbor je pri slovesnosti lepo prepeval, saj je jubilat bil vnet in zvest pevec v cerkvi in v organizacijah dolga leta.

Kot že več let smo tudi letos konec oktobra povabili naše „stare“ ljudi, da z njimi doživimo evharistično daritev, pri kateri smo prosili Boga za pomoč v „lethi jeseni“. Pri Tišlarju nam je cerkveni zbor zapel več lepih pesmi, otroci pa so nam zaigrali igrice o slepem Hanzi, žrtvi bombe, ki je ostala od vojne. V prijetni skupnosti, ko so bili zbrani ljudje istih let in istih težav, je ob dobri „mavžni“ in kapljici hitro potekal čas.

Ako pridete v Št. Janž, se ver-

jetno ne boste več spoznali, kajti obličje vasi se je zelo spremenilo. Pred dvema letoma so namreč „vaški rov“ regulirali, ob njem v gornjem delu pa zgradili moderno kopališče z ogrevano vodo. Vaško kapelo je bilo zato treba prestaviti. Nova stoji na drugi strani poti in je zelo lepa. Poslikala jo je naša domačinka, profesorica risanja, Zorka Weiss; slika Janeza Krstnika, našega farnega patrona v kapeli je pravo mojstrsko delo.

Kapucin Vencelj - 75-letnik

75-letnico življenja obhaja brat Vencelj, kapucin v Celovcu. Piše se Brodnik in pri krstu so mu dali ime Ambrož.

Je to mož, ki zasluži, da se ga spominjamo. V sveti skrbi za patre, je pravi „minister“ za prehrano. Vse bi storil za duhovnike, ki služijo oltarju. S patrom Jakobom se zastopita kot prava brata. Kadar pride pater Jakob z dela po naših

farah domov, ga zvečer brat Vencelj prav gotovo tako dolgo čaka, da mu lahko postreže. Obenem je Vencelj tudi kletar. Blagor mu, ki se z Venceljom dobro razume...

Resnici na ljubo je treba povedati, da mu gre v službi za Cerkev vsa čast! Razen tega je mož molitve in reda, mož potrpežljivosti in

MIKLAVŽEVANJE V KOTMARI VASI

Farna igralska skupina je v nedeljo nastopila v farni dvorani z mladinsko opereto „Miklavž prihaja“. Nastopili so kar dvakrat, popoldne in zvečer. Pri prvem nastopu je bila dvorana nabito polna, zvečer pa je kljub izredno neugodnemu vremenu kljub temu zadovoljivo število ljudi prišlo v dvorano. Doživetje posebne vrste je bil nastop najmlajših, angelčkov in hudobcev. Ferdi Kulnik je bil Miklavž, Jozi Pack pa Lucifer. Opereto je naštudiral župnik Maks Mihor.

PROF. JOŽE ROPITZ PREJEL DEŽELNO NAGRADO

Pri razdelitvi letošnjih deželnihih kulturnih nagrad je dobil prof. Jože Ropitz pospeševalno nagrado za glasbo. Prof. Jože Ropitz, doma iz Metlove, je znan zaradi svoje samovoljne glasbe. Njegovo mladinsko mašo so že večkrat peli na mladinskih dnevih. „nt“ čestita!

FPÖ: NAMESTO PETRA JE ODPSTOPIl SCRINZI

(Nadaljevanje z 2. strani)

političnim forumom s socialistično večino, poleg tega skoraj pod izključitvijo javnosti, namesto pred neodvisnim sodiščem, po vsej državi navadno ljudstvo občuduje velikega čarovnika avstrijskega političnega dogajanja, ki menda ne pozna protekcionizma, ker se kot Jud bori proti Judu, v Avstriji pa živahno uspeva vedno latentni antisemitizem — vse to je resnično avstrijska rešitev.

Mladina se še vedno udejstvuje; redno pripravi materinsko proslavo, tudi Miklavž vsako leto obiskuje otroke po domovih, otroško misijonsko zbirko ob treh kraljih redno pridno izvedejo in pri skupnih prireditvah sodeluje; na proslavi Kristusa Kralja so zadnjo nedeljo v Št. Jakobu nastopila dekleta kot „božje rajalke“.

Nogometni šport pa je pri nas že udomačen; vendar pravih uspehov naši nogometaši ne morejo doseči. Pravijo, da niso tako slabi, pač pa imajo vedno „smolo“. Tudi pri tem velja, da je konkurenca vedno hujša.

vednega nasmeha. Vzlic svojim skrbem nima še belega lasu na glavi. Naj nam ga Bog živi še dolgo čilega in zdravega!

DOB/ŠMIHEL

V nedeljo je umrla Črčejeva mati v 92 letu svoje starosti. V torek so se zbrali številni pogrebci ob Črčejevem domu, da pospremijo rajno mamo na šmihelsko pokopališče. Ob hiši žalosti je selski župnik Alojz Vavti, brat rajne Črčejeve mame, blagoslovil krsto. V Šmihelu so čakali tudi številni žalni gostje z gospodom dekanom na čelu. Tam je dekan ob asistenci krsto ponovno blagoslovil in moški zbor se je s pesmijo poslovil. Cerkevne obrede in mašo zadušnico je opravil dekan Kristo Srienc in se v globokem nagovoru v novi cerkvi zahvalil Črčejevi mami za vzorno življenje šmihelske faranke. Podrobno poročilo o življenjski poti Črčejeve mame objavimo v prihodnji številki.

ZAKAMEN/VETRINJ

V sredo, 3. decembra 1975, smo spremili na zakamensko pokopališče g. Rada Wuteja. Dosegel je starost 79 let. Bil je vojak prve svetovne vojne, nato učitelj in po koroškem plebiscitu urednik in pozneje upravnik Koroškega Slovenca. Med drugo svetovno vojno je veliko časa pretrpel v koncentracijskem taborišču. Po vojni pa je živel kot nastavljenec na Ravnah na Koroškem in se v zadnjem letu preselil v Vetrinjo pri Celovcu.

„ŽIVLJENJE Z ROŽAMI“

Katoliška prosveta prireja v soboto, 13. decembra, od 14. do 18. ure v farni dvorani v Železni Kapli, in v nedeljo, 14. decembra, v Šmihelu od 14. do 18. ure tečaj „Življenje z rožami“, ki ga vodi strokovna učiteljica Anica Fugger.

Vseboval bo praktične vaje za aranžiranje šopkov za adventni in božični čas. S seboj prinesite: škare, klešče, svinčnik, papir, veje grmičevja, cvetlice (tudi suhe), raz-

35-letnica mlekarne Velikovec

Velikovška mlekarna je prejšnji teden obhajala 35-letnico svojega obstoja. V dvorani Burg se je ob tej slovesnosti zbralo mnogo članov mlekarne in drugih interesentov, med drugim tudi gospodinjstva šola v Št. Rupertu. Predsednik nadzornega odbora Ignac Domej, ki je ponovno dobil zaupnico, je v svojem nagovoru dejal, da se je funkcija mlekarne, ki je nastala leta 1940 kot obrat za oskrbo vojnega gospodarstva, kmalu temeljito spremenila. Že leta 1950 so se ustvarile tiste baze, da je mlekarna danes most južnokoroškega kmetijstva na trg. Ta most pomeni za mnogo majhnih in srednjih kmetov še danes osnova za dohodke. Zaradi tega vidi nadzorni odbor svojo nalogo v tem, da bo na tej osnovi tudi v prihodnje zasigurana prodaja, s tem pa tudi dohodek kmetov.

ŠMIHEL PRI PLIBERKU: † LOVRENC TOMIC

V 91. letu starosti je umrl v Šmihelu kmet Lovrenc Tomic. Povsod spoštovan, vendar nikoli ni skušal stati v javnosti, ampak je živel skromno svoje življenje. Že od rane mladosti je imel težave z nogo, zato se tudi ni udeležil vojn. Poročil se je z ženo Ano, oba skupaj sta opravljala delo na majhnih kmetijah, kjer sta bila doma: pri Reberniku in pri Klokariju. Rodila se jima je hčerka Helena, s katero je rajni vodil dalje obe kmetiji, potem ko mu je žena v drugi svetovni vojni umrla.

Na pogrebu je spregovoril dekan Kristo Srienc in posebej omenil njegovo skromnost, njegovo zvestobo narodu in Cerkvi.

Objava

STROKOVNE ŠOLE ZA ŽENSKO POKLICE ŠOLSKIH SESTER

v Št. Jakobu v Rožu

Po odloku ministrstva za pouk in prosveto je na naši šoli

DAN ODPRTIH VRAT v četrtek, dne 11. decembra 1975, od 9.—11.30 in od 14.—16. ure.

Starše in dekleta, ki se za vpis v šolo zanimajo, vabi v tem času na njen ogled vodstvo šole.

ne storže, vazo ali krožnik — skledo, ki bi bila primerna za šopek. Ostali material (sveče, gobe itd.) bo preskrbela referentka in ga lahko kupite pri njej. Prispevek za tečaj znaša 25.— šilingov.

PRIREDITVE

LJUBEZENSKA ZMEŠNJAVA veseloigra

gostujejo igralci iz Žabnic pri Kranju

Prireditelj: SPD Bilka

Kraj: Bilčova, gostilna Miklavž

Čas: sobota, 6. decembra, ob 20. uri.

MIKLAVŽ PRIHAJA mladinska opereta

Izvajajo: igralci SKD

Globasnica

Kraj: farna dvorana Železna Kapla

Čas: 7. december ob 11.30.

Kraj: Globasnica, dvorana pri Šoštarju

Čas: 7. december ob 15. uri.

MARIJANSKA AKADEMIJA

Prireditelj: gospodinjstva šola

Št. Rupert pri Velikovcu

Kraj: gospodinjstva šola

Čas: nedelja, 7. decembra, ob 14. uri

Spored: deklamacije, petje in igra v štirih dejanjih. ob 19. uri.

LEGIONARJI

ljudska igra Frana Govekarja

Gostuje: dramska skupina iz Števerjana pri Gorici

Prireditelj: KPD Šmihel pri Pliberku

Kraj: farna dvorana Šmihel

Čas: nedelja, 7. decembra, ob 14.30.

LJUBEZENSKA ZMEŠNJAVA

veseloigra

gostujejo igralci iz Žabnic pri Kranju

Prireditelj: SPD Borovlje

Kraj: gostilna Cingelc na Trati

Čas: nedelja, 7. decembra, ob 14.30.

VASOVALCI

spevoigra

Prireditelj: SPD „Obir“

Gostuje: SPD Danica in trio Korotan

Kraj: Obirsko, gostilna Kovač

Čas: sobota, 13. decembra, ob 19.30.

KONCERT ADVENTNIH IN BOŽIČNIH PESMI

Prireditelja: zbor „Gallus“ in Katoliška prosveta

Kraj: farna cerkev na Djekšah

Čas: nedelja, 14. decembra, ob 15. uri

Kraj: farna cerkev v Šmihelu

Čas: nedelja, 14. decembra, ob 19. uri.

VOZNI RED NA GLEDALIŠKO PREDSTAVO

Ob priliki gledališke predstave „Krajski komedijanti“, bo vozilo avtopodjetje Sienčnik iz Podjune takole: ob 12.30 Blato; 12.40 Pliberk-Zadruga; 12.45 Jamnik; 12.50 Šmihel-Šerčer; 12.55 Globasnica-Šoštar; 13.05 Št. Lipš pri Rečniku; 13.15 Dobrla vas in 13.30 Škocijan.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84 3 58. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Zrelec. — Tiska Tiškarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Kocher

- direktna prodaja k cenam proizvodnje
- tukaj načrtuje in izdeluje strokovnjak vašo kompletno kuhinjo
- od ponedeljka do petka odprto brez odmora od 8. do 18. ure; v sobotah od 8. do 12. ure.

PROSTORI ZA OGLED IN RAZSTAVLJANJE V TOVARNI: PODJERBERG / ST. KATHREIN
Pošta Škofiče / Schleifling
Telefon 0 42 74 - 29 55 18

RUTAR CENTER
DOBRLA VAS
EBERNDORF
RUTAR CENTER

Božična darila ugodno dobavi in tudi na dom dostavi

RUTAR CENTER

Dobrla vas - Eberndorf

Pohištvo, električno orodje, televizorje, talne obloge, preproge, šivalne stroje, pralne avtomate, pomivalnice, likalnice, hladilnike, peči in štedilnike, posteljnino, zavese.

Pridite, pogledjte!

Ker kadar kupuješ pojdi v **RUTAR CENTER**, tam najdeš kar potrebuješ!

IVAN VIRNIK:

(1. nadaljevanje)

350-letni jubilej Dobrne

Prvo kemično analizo dobrnske termalne vode je, kolikor je znano, opravil leta 1816 dr. Schallgruber, drugo pa 31 let pozneje slovenski zdravnik dr. Hrušovar. Obe analizi v bistvu veljata še danes. Oprt na te kemične analize vode, seveda pa tudi na osnovi lastnih opazovanj, je že v prejšnjem stoletju dr. Paltauf proglasil skupnost dobrnskih vrelecev za akvatotermo, kar bi pomenilo čist, na pol topel vrellec. Gre za znanstvena spoznanja, ki temeljijo na tem, da imajo zdravilni vreleci v Dobrni okrog 37 stopinj Celzija in vsebujejo ogljikovo kislino. Znanstveniki pa so za eno najbolj znanih termalnih zdravilišč ne samo na stari celini, marveč tudi na svetu, ob tem želeli poudariti še dve drugi lastnosti: voda je radioaktivna in vsebuje dušik. Posebno značilni zanj pa sta vendarle ogljikova kislina in dušik, ki dajeta vodam zdravilno moč. Da je v dobrnskih termalnih vrelih resnično veliko zdravilnega dušika, kaže zgolj en sam primer: ko se človek kopa v tej vodi, se ob šumenju dvigajo vodni mehurčki in se sesedajo na telo, manjši so ogljikovo kisli, večji pa dušikovi.

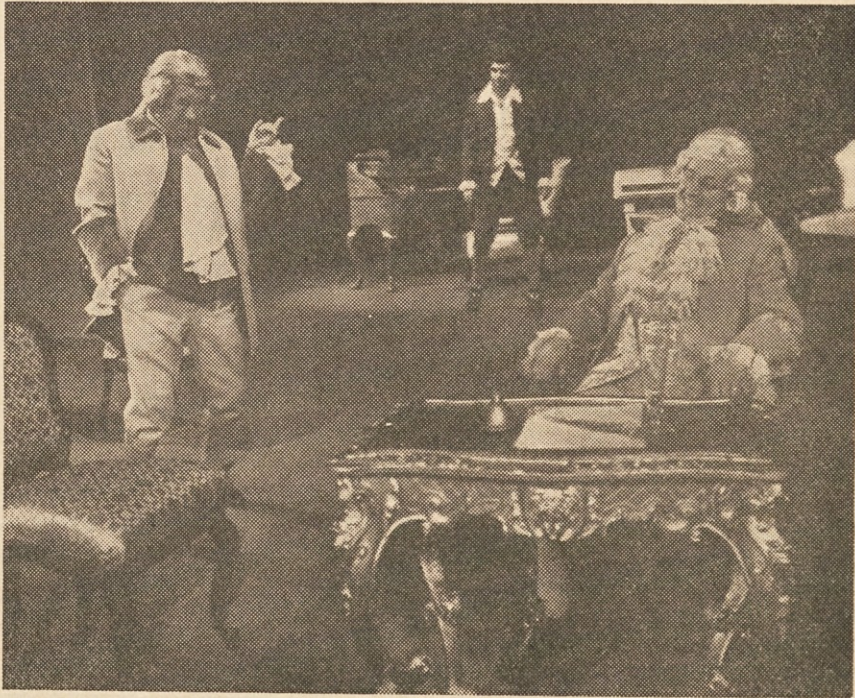
Danes, ob jubilejni 350-letnici Dobrne, bi stežka trdili, da so do-

brnske toplice poznali že stari Rimljani. Vendar pa trije spomeniki v zdravilišču kljub temu zgovorno pričajo, da so se Rimljani na svojih osvajalnih pohodih utegnili za nekaj časa pomuditi tudi v Dobrni. Posebno izrazit je po sodbi strokovnjakov, v prvi vrsti razumljivo zgodovinarjem, rimski lev pred dobrnsko graščino. Po svoji vsebini je jasen tudi nagrobnik, vzdignjen v cerkvi sv. Miklavža v Zavrhu, nedaleč od Dobrne. Tretji spomenik, ki se do danes žal ni ohranil, je bil že pred leti močno poškodovan, vendar je moč verjeti trditvam zgodovinarja Tangla, ki ga je še za življenja med svojimi raziskovanji na Štajerskem, posebno še v Dobrni, videl pred domačo cerkvijo. Čeprav nagrobnik, ki je bolj podooben spomeniku, ne skuša odtrgati pozabi časa znamenitih Rimljanov, je moč sklepati, da je bil postavljen v spomin na nekdanjega celjskega sožupana in ne Rimljanom. Možno se je, tako vsaj trdijo zgodovinski viri, hodil kopat v Dobrno, morda pa je, kot mislijo nekateri, imel v Dobrni celo svojo vilo, takšno pač, kakršne so imeli pred več kot 100 leti tudi ostali celjski mestni mogočenci v Šempetru v Savinjski dolini.

Pustimo ob strani Rimljane in

spomin nanje, in se raje za trenutek preselimo k domačim rodovom. Če smo bili za Rimljane le nekoliko v dvomih, lahko z druge strani za stare Slovane mirne duše trdimo, da so v dobrnski okolici ustanovili dvojce naselij — samo Dobrno in toplice. Vse kaže, da je imela Dobrna na začetku novega veka šest kmetij. Tam, kjer danes stoji krčma, je bila njega dni najstarejša, Orozlova domačija, ob sedanjem hotelu „Triglav“ pa naj bi tiste čase delala Orozlovi družini družbo Krulčeva kmetija. Ob obeh, najstarejših dobrnskih kmetijah ne kaže prezreti še ostalih, predvsem Jablanškove, za njo Kranjčeve, Grobelnikove in graščine veljakov Ružičkov. Medtem ko je imela Dobrna vse tja do konca 18. stoletja šest vzornih kmetij, so imele termalne toplice dve manj. Ob cerkvi, ki je nastala v srednjem veku pa vedo viri povedati, da je bila prav pri dnu jezera, po čemer bi lahko skleпали, da je bilo današnje dobrnsko dno močvirnato in da je bilo močvirje tudi okrog toplega termalnega vreleca. Cerkev se še tam leta 1628 označuje kot župna, okoli nje naj bi bilo tiste čase pokopališče, ki so ga leta 1788 prenesli na travnik ob cesti, dobrih 100 let pozneje pa so ga dokončno premestili na slemo nad polji. Medtem pa so na starem mestu postavili v spomin križ, ki stoji še danes kot nema priča bogate zgodovine Dobrne.

(Dalje prihodnjič)

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

gostuje v ponedeljek, 8. decembra 1975, ob 14.30 v Mestnem gledališču v Celovcu s komedijo Bratka Krefta v treh dejanjih

KRAJNSKI KOMEDIJANTI

Režiser: SLAVKO JAN

Kostumi: MIJA JARČEVA

Scena: MELITA VOLK-ŠTIHOVA

Dramaturg: MOJCA KREFTOVA

Lektor: CITA KOSTEVŠKOVA

Glasba: DEMETRIJ ŽEBRE

Prepričani smo, da vam obiska te predstave res ne bo žal, ker vam bo posredovala izredno prijeten kulturni užitek!

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, voditeljih farne mladine, v pisarni KKZ (tel. 0 42 22 - 84 3 58) in eno uro pred predstavo v Mestnem gledališču v Celovcu.

Vse ljubitelje slovenske odrske umetnosti vabi

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA
V CELOVCU

Za ženo in dom

VZGOJA:

Vzemimo otroka v naročje

Na čustvene potrebe majhnih otrok in na pomembnost prvih otrokovih življenjskih izkušenj nas v zadnjih desetletjih čedalje bolj opozarjajo številni strokovnjaki — tako psihologi, zdravniki kot tudi pedagogi. Vsi so enakega mnenja, da je od tega, kakšne bodo otrokove prve življenjske izkušnje, odvisno, kako bo doživljal sebe in življenje, kako bo znal premagovati težave in kako bo uresničil svoje zmožnosti.

Vajeni smo misliti, da se človek uči samo tega, kar kasneje dela. Tudi čustvovanja se je treba šele učiti. Otrok se ga uči iz tega, kako do njega čustvujemo, kako z njim ravnamo.

Potreba po tem, da nas ima nekdo rad, nas spremlja od rojstva do smrti. Majhen otrok se od odraslega ne raz-

likuje v tej potrebi, razlikuje se samo po tem, kakšne oblike izražanja naše naklonjenosti potrebuje in razume v različnih obdobjih.

Otrok ni odrasel človek v pomanjšani obliki. Vsaka razvojna doba ima svoje značilnosti, ki jih je treba upoštevati tako pri izkazovanju naše ljubezni kot tudi pri zadovoljevanju drugih njegovih potreb.

Potreba po ljubezni in nežnosti izhaja iz prvotne potrebe po toploti, ki dobiva postopoma svoj posredni smisel in pomen. Prvo območje, preko katerega doživlja otrok našo naklonjenost, je koža, s katero dojenček najprej doživlja toploto kot prijeten telesni občutek.

Toplota doživlja v materinem naročju, najtесnejši in najprijetnejši stik z

okoljem pa doživlja pri dojenju, ob toplem stiku z materinimi toplimi prsmi. Zato ima dojenje prednost pred umetnim hranjenjem ne samo v telesnem, ampak tudi v duševnem pogledu.

Kasneje doživlja otrok prijetnosti ljubkovanja in božanja. Z večjo sposobnostjo čustvovanja se razvije potreba po nežnosti v vsem širokem pomenu te besede. To nežnost doživlja otrok pri ljubkovanju, ki ga ni mogoče enačiti z razvajanjem. Zato se ne bojte pokazati otroku svoje ljubezni! Ljubkovanje je izražanje ljubezni s telesnim stikom, ob čemer doživlja otrok prijetne telesne občutke, preko teh pa naklonjenost odraslih. Otroku je starševska ljubezen prav tako potrebna kot topla obleka in hrana. Z ljubeznijo staršev se hrani njegova duševnost, od nje je odvisno, ali bo sam sposoben dajati ljubezen drugim ali pa bo hladen in top.

Medtem ko je dojenček sposoben doživljati našo naklonjenost le preko našega telesnega stika z nami, že ob naši prijazni in mehko izrečeni besedi, ob našem nasmehu, ob naši igri ter izrečeni pohvali.

Predšolski otrok se še vedno rad ljubkuje s starši, čeprav je njegovo doživljanje naše naklonjenosti že bolj raznoliko. Sprejemljiv je že za razlikovanje našega razpoloženja, čeprav mu ga ne izrazimo z besedami. Našo naklonjenost doživlja ob naši strpnosti z njim, ko mu odgovarjamo na neštevilna vprašanja „zakaj“. Doživlja jo, ko mu dovolimo, da nam pomaga v gospodinjstvu in se mu zahvalimo za pomoč, pa čeprav bi morebiti brez njegove pomoči prej opravili delo. Doživlja jo ob našem pripovedovanju pravljic pred spanjem. Posebno željo po tem, da mu pokažemo našo ljubezen s tem, da ga vzamemo v naročje, ima otrok ob rojstvu bratca ali sestrice. Tedaj potre-

buje zagotovilo, da ga imamo radi, kljub prihodu novega člana v družino.

Šolski otrok ob našo naklonjenost doživlja ob našem strpnem odnosu do njegovih šolskih težav, na primer ob branju in pisanju. Doživlja jo ob naši pohvali za njegovo prizadevanje, tudi če prizadevanju ne bo vedno sledil uspeh, in ob naši vzpodbudi, kadar mu bo šlo kaj težko.

Tudi pubertetnik, čeprav navidezno tako zelo neodvisen od staršev še vedno potrebuje njihovo naklonjenost. Občuti jo, če smo strpni do njegovih težav, če ga jemljemo resno ob njegovem postopnem prevzemanju odgovornosti za lastno bodočnost in če mu omogočamo samostojno odločanje. Našo ljubezen doživlja tudi ob naši sporazumnosti s tem, da ni več navezan samo na nas, saj je to potrebno za njegovo osamosvojitve.

LEV DETELA:

(14. nadaljevanje)

Koroški pesniki in pisatelji

Zato je naše presenečenje tem večje, ko v naslednjem verzu omeni Polanšek pravilničnega ptiča, namreč „bajnega feniksa“. Tako je nastal med običajnim eksotičnim ptičem in čudovitim ptičem iz pravljice nenadoma dramatični napetostni splet. Iz prehodnega padca se pesem nečladi, kot drzni smučar-skakalec na vratolomni skakalnici, požene v visoke višine POEZIJE, k pticam „posebne vrste“.

Pesnik torej hoče uiti iz trde realitete življenja v svet, kjer je boljše, lepše, kjer je neke vrste raj, paradiž. Kar označujejo končno tudi lepe ptice, in tembolj čudoviti, pravilni feniks.

Takoj za tem naštevanjem različnih ptic sledi VRH PESMI, oziroma tisto, kar bi mogli imenovati OS, OSIŠČE PESMI.

Tu, v tej OSI, se skriva DUHOVNI MOTOR PESMI, tu je njena največja SKRIVNOST.

Pesnik namreč pravi: „Zadrževal bi se / vedno na tistem koncu zemlje, / kjer se razcveta pomlad. /

Tu je jasno vidno pesnikovo SPOROČILO, ki je istočasno OSNOVNICA in SKRIVNOST pesmi. Pesnik želi biti tam, kjer je sonce, sreča, pomlad. Očitno je, da pticam zavida to njihovo posebno možnost in svobodo, ki jim

omogoča, da lete pred mrzlimi jesenskimi vetrovi na jug in se vračajo komaj tedaj, ko je mrzaz pregnal pomlad.

Vidno pa je tudi, da pesnik ni popolnoma srečen, ker nima dovolj pomladi, dovolj sreče in upanja.

S tem OSIŠČEM PESMI se istočasno zaključijo prvi stavek, prva priredja in podredja, pri čemer je vidno, da je priredje istočasno tudi OSIŠČE. Zaključijo pa se tudi prvi del pesmi.

Kar sledi, je šest vrstic, ki utemeljujejo Polanškovo sporočilo, ki nam ga je podal v osišču pesmi.

Pesnik meni, da upanje ne smemo izgubiti nikoli, saj je tudi na zemlji vedno neke pomlad, enkrat na jugu in enkrat na severu sveta. In to geografsko pomlad na koncu avtor primerja še s človeško dušo, s človekovim srcem, v katerem vedno znova, kljub vsem razočaranjem, vstane novo upanje.

Tu, ob koncu pesmi, Polanšek ne govori v prvi osebi ednine, kot je to storil na začetku pesmi, ko je rekel: „Da mi je biti ptica, ... zadrževal bi se vedno na tistem koncu zemlje, kjer se razcveta pomlad.“

Ne, tu Polanšek zavestno uporablja MNOŽINO, namreč „v NAŠEM srcu“. Tako začetno osebno izpoved povezuje s širšo, kolektivno usodo skupnosti in pomen pesmi iz osebnega liričnega sporočila ŠIRI v sporočilo širšega človeškega občestva. S tem pa dobiva ta Polanškova pesem širšo veljavo in utemeljenost.

Polanškova pesem ... „VEDNO ZNOVA UPANJE TLI“ je na eni strani pesem želja, sanj, hrepenenja, pravljicnosti in nerealnosti, kar je razvidno predvsem iz prvega dela pesmi. Po drugi strani pa je to tudi pesem točno določene realnosti, ki zna sanjarije prvega dela povezati z bodrilnimi možnostmi, namreč pomladmi sveta,

in jih tudi družbeno utemeljiti. Kar naenkrat pesem ni več le osebno sporočilo, temveč dokument rodu.

Prav tako pa ta melanholično-otožna, a vseeno v osnovi bodrilna, optimistična pesem, dobro odpira ciklus SOLZE IN VINO, ki je res ciklus melanholije in žalosti, a tudi ciklus upanja in poguma.

Rekli pa smo že tudi, da je Polanškova pesem ... VEDNO ZNOVA UPANJE TLI po svoje SKRIVNOSTNA PESEM.

Njena oblikovna in oblikovalna podoba je sicer enostavna. Vendar pa natančnejši pogled v globine te pesmi pokaže široko odprtost Polanškovega literarnega prostora.

Pesnik govori o ptici, o pticah. Pred nami pa ni neka ptica nasploh, splošna ptica, temveč cela veriga najraznovrstnejših ptic sveta, resničnih in pravilničnih.

Pred nami niso le realne in nerealne ptice, temveč tudi realna in nerealna pomlad, pomlad, kot se kaže v geografskih prostorih sveta, in pomlad, simbolična pomlad, v človeškem srcu.

Tako je ta Polanškova pesem razpeta med PRAVLJIČNO, SANJSKO, FANTASTIČNO, VIZIONARNO — in med KONKRETNO, REALNO, TRDNO, OPRIJEMLJIVO, ZEMELJSKO, SNOVNO.

V tem DVOJNEM, sanjskem in oprijemljivem, je tudi SKRIVNOST te Polanškove pesmi.

Kakorkoli že nanjo gledamo, vedno se nam pesem ... VEDNO ZNOVA UPANJE TLI izmuzne iz rok. Podoba je, da je pesem nekaka DVOŽIVKA. Zdaj je na suhem in zdaj v vodi. Zdaj je taka in zdaj spet drugačna. Nikoli je ne moremo točno zaobjeti in ujeti.

(Dalje prihodnjič)

URBAN MAČEK:

(7. nadaljevanje)

Iz mojih spominov

V poletnem času ima tudi gostilno, tudi telefon je pri hiši. In še to bi omenil, da je mladi Gutovnik imel res srečo, da je dobil takšno gospodinjno, ki se z njegovo lepo hišo prav lepo ujema. Kadar v Šmarjeti obhajajo Vidovo žegnaje, se marsikateri spomni njene-ga godu, ker ji je Vida ime in ji čestita.

Malo dalje od Gutovnika je Perničeva kmetija, ki je že dvakrat menjala posestnika. Sedanji posestnik Jurij Gutovnik, Breznikov sin na Šmarjeti, je že precej napredoval z delom, ko zida novo hišo z gospodarskim poslopjem in bo v doglednem času tudi ta stavba gotova.

Blizu Perniča je pri Štefanu. Ta dom (hiša) ima žalostno poglavje za seboj: štirikrat je hiša menjala posestnika, kar je res nekaj izrednega. Tretji posestnik je bil zelo vdan Hitlerju, in ker je zagotovo mislil, da bo ta zmagal, si je dal zunaj na hišno steno naslikati Hitlerja. Seveda je bilo to početje zanj usodno. Bilo je leta 1943, ko je prišlo v začetku maja večje število goščarjev in so ga ustrelili. To je bil povod, da je bilo potem odgnanih iz Šmarjete sedem in iz drugih okoliških krajev deset nedolžnih ljudi v razna taborišča. Iz Šmarjete odgnani so bili: Gutovnikov oče Martin, Kosova Cija, Šimejev oče Urban in njegova hči Lena, Mertelova dva, hlapec in Franc Glinik in Mohoborov najemnik, Anza Podlesnig. Od teh so se vrnil po končani vojni samo trije. Gutovnikov oče, zelo prijazen mož, se je vrnil, a je za posledicami prestanega trpljenja več let bolehal in je tako moral v prerani grob. Bil je v taborišču Mauthausnu. Kosova Cija je tudi prišla nazaj, je pa zaradi visoke starosti že pred leti umrla. Šimejev oče se ni več vrnil, bil je v zaporih v Karlauu pri Gradcu in je tam umrl. Cela soseska ga je težko pogrešala, ker je znal iz lesa vse napraviti in tudi kovač je bil. Bil je dolgo let tudi za mežnarja v šmarješki cerkvi in je za njo veliko storil. Res sreča je in

veseli smo, da se je njegova hči Lena srečno vrnila domov iz taborišča tam za Münchnom. Zdaj vsaj njen mož Anza to delo v šmarješki cerkvi nadaljuje, kar je prej delal njen oče.

Kmalu po vojni je bilo Štefanovo posestvo zopet naprodaj. Kupil ga je oče, pd. Krajcar, tam na Suškem kraju svojemu sinu, ki zdaj gospodari na tem posestvu. Sin Anza se je oženil in dobil v Podkrajju Igrčevo hčer Alojzijo za ženo. Pridno je pomagala možu pri gospodarstvu in šlo je nekaj let vse po sreči. Leta 1961 pa zadene hišo huda nesreča. Bilo je meseca junija, ravno za njen god, ko pride huda nevihta in strela udari v gospodarsko poslopje. Vse drugo je zgorelo, samo bajta je še ostala, kar je bila res sreča, da so mogli še vsaj kje stanovati. Mož je šel na delo daleč od doma, a žena je doma delala kolikor je mogla. Sčasoma so si spet postavili nova poslopja, da je zdaj zopet vse v redu.

Pri Tomažu, kjer se tudi pišejo Tomaž, je gotovo že dolgo dolgo let ta rod pri tej hiši, kar je res nekaj lepega. Hlev in gospodarsko poslopje si je lepo popravil, hišo pa, ki je zidana, so že njegovi pred-

niki postavili in to na zelo lepem kraju. Na njegovem posestvu so postavili tudi novo šolo, staro šolo so pa kupili Mertlino, kjer imajo sedaj lepo stanovanje. Pa ne samo to, da bi bili koj te nove šole veseli. Veseli nas tudi to, da imajo v Šmarjeti takšnega šolskega ravnatelja, da si res boljšega želeti ne moremo. Dolgo let že poučuje v šmarješki šoli, in tudi moji otroci so hodili k njemu v šolo. Pa tudi to vsakega veseli, da se more pogovoriti z njim kar po domače.

Ko pridemo h Kajžru, vidimo poslopje na novo pozidano, ker je prejšnje, kakor je bilo videti, moralo biti že zelo staro. Ko je prišla mlada gospodinja Štefka k hiši, je morala kuhati nekaj časa še koj v stari kuhinji-dimnici, kar seveda ni bilo prijetno. Zato so se odločili, da postavijo novo hišo in tudi gospodarsko poslopje. Stari Kajžrov oče, ki sem ga še poznal, je bil tudi kralek, napravil nam je tudi košare in cekarje.

Hanin, ki je bolj majhen posestnik, si je postavil tudi hišo in hlev. Tudi tukaj so včasih delali prte; poznal sem Haninovega dedeja.

Mladi Potočnik si je tudi popravil gospodarsko poslopje in hlev. Pa tudi kuhinjo si je uredil in mu želimo, da bi dobil pridno gospodinjno. Postavil je tudi lep križ ob potu, ki so ga meseca oktobra slovesno blagoslovili.

(Dalje prihodnjič)

Hudo je bilo

Ogenj prasketa v štedilniku, v loncu vre krompir, ko pomivam posodo. Melodija narodne pesmi iz radia mi počasi polni ušesa. Bratec in sestra pišeta ob oknu naloge in se tiho pogovarjata. Oče z zanimanjem prebira časopis, mami pa v svinjaku krmi.

Posodo pomivam čisto avtomatično, kajti še vedno sem zaspana, čeprav bo ura vsak čas tri. Mislim o neznano čem. »Oh, pa ja ne!« nenadoma zavpije brat, ki hodi v prvi razred. Kar naenkrat me je ta glasni bratov ugovor predramil. Nehote sem postala pozorna, kaj se pogovarjata. »Pa!« je kljubovalno pribila sestra, ki je pisala naloge o graščakih. »Kar ateka vpra-

šaj, pa boš videla, da so morali kmetje dajati desetino, kajne, ati?«

»Ja, ja,« je zamrmral oče in naprej bral časopis. »To pa vendar ni bilo prav. Če so kmetje sami pridelali, naj bi pa tudi sami pojedli ali pa prodali. To so bili neumni, ko so dajali desetino graškim lenuhom. Jaz bi jim že ne!« je začudeno na glas premišljeval brat.

»Pa je bilo tako, Franci!« je pritrtil oče, počasi zgrnil časopis in se pretegnil.

»Kdaj pa je bilo to, ati?« je zanimalo oba šolarja, ki sta željno pričakovala očetovih besed, ker je vedno znal pripovedovati napeto in zanimivo.

»To je bilo pred mnogimi leti. Že dolgo časa je od tega, kar je pri nas gospodaril Nemec. To so bili kruti in neusmiljeni graščaki, ki so s svojo družino razkošno živeli od kmečkih žuljev in v gradovih, ki so jih s krujo in z znojem zidale tlačanske roke.«

»Pa kako so jih tepli!« se je spomnila Anica, kar je slišala v šoli. »Tovarišica nam je pripovedovala, da če so se ob tlaki oddahnili, je že na prepotenih hrbtih pel biričev bič ali palica.« Brat je kar z odprtimi usti poslušal in zdaj gledal sestro, zdaj očeta, da bi ugotovil, če govorita resnico.

»Ti zlobni Nemci nam niso dali miru vse do konca vojne. Takrat je bilo hudo, takrat!« se je bridko nasmehnil oče ob spominu na viharne čase.

»Kaj pa je bilo takrat?«

»Hudo je bilo, hudo. Bili smo reveži vsi, ljudje in mi, partizani. Veš, sedaj nosiš star kruh putkam, a mi, če smo dobili še slabo skorjico, smo jo s tekom pojedli. Tudi posodo, v kateri smo dobivali hrano, smo s prstom do čistega pomili, ko smo bili tako lačni. Vidita, pa smo vseeno zmagali in 29. novembra ustanovili našo novo državo. No, potem je bilo vojne kmalu konec. Nemci so bili pregnani, potem pa je bilo treba obnoviti hiše in vasi, ker je bilo mnogo hiš poškodovanih. V svobodi so se ruševine kmalu poravnale, ljudje so zgradili tovarne.

»Ati, koliko pa si bil star takrat, ko je bila vojna?«

»Toliko kot Lojzek, ki je še fant.«

»U!« se začudi sine in oba s sestro pričakujeta, da jima bo še kaj zanimivega povedal. Toda oče je počasi vstal, odložil časopis, obul škornje in odšel na delo.

»No!« je prezirljivo rekla sestra bratu, ko je oče odšel, »si slišal! Saj sem ti rekla, pa nisi verjel.«

Posoda je bila medtem že zdavnaj pomita, zato sem počasi pometala; a ne iz zaspanosti, ampak ob živahnem očetovem pripovedovanju.

P. J.

Darujte za tiskovni sklad!

Klic življenja

Moje bistvo je kot mati zemlja, ki je vedno znova oplodi pomlad. Tvoje težke roke plug zgaranega so kmeta, ki prihaja njivico orat.

Moj poljub je zlata žitna klica, ki kot brstje k soncu si želi. Tvoj drhteč objem je sončni žarek, ki v jutranji rosi žito pozlati.

Moje misli zlivajo se z žarki sonca, ki iskrijo v tvojih temnih se očeh. Življenja njivo zorjiva do konca, iščiva ljubezen, srečo, veder smeh!

Za dobro voljo

TIHO ŽIVLJENJE

Matičar čestita novoporočence-ma: »Želim vama srečno, tiho in mirno življenje ter najmanj deset otrok!«

ZNAČILNOST

»Lojze, bolj ko te opazujem, opažam, da je značilno za tebe, da se ti vedno nekam mudi.«

»Tone, za tebe pa je značilno, da imaš dovolj časa, da lahko ugotavljaš značilnosti drugih.«

ŠKOTSKA

Pešec dohiti šoferja, ki potiska svoj nov avto in vpraša: »Kaj se je pa pokvarilo, saj je videti nov?« »Nič se ni pokvarilo,« pravi Škot, »samo že skoraj pol rezervarja bencina sem porabil.«

JACK LONDON:

39

TRI SRCA

Zdaj ji je Torres prvič pogledal v oči, prikimal z glavo in zamrmral nekaj, medtem ko so se mu oči od pijanosti in sijaja neizmerne bogastva kar iskrale.

„Mar jih plemeniti Francis res tako visoko ceni?“

Torres je molče prikimal z glavo.

„Jih vsi tako cenijo?“

Torres je še bolj navdušeno prikimal.

Carica se je razposajeno zasmejala. Torres je čutil, da se mu roga. Pripognila se je in zagrabila polno pest draguljev.

„Pojdi za menoj!“ mu je velela. „Pokažem ti, kako jih cenim jaz.“

Šel je za njo skozi sobo in prišla sta na teraso, ki je obdajala tri stene nad jezerom. Četrto steno je tvorila strma skala. Ob vznožju skale je bil v jezeru velik vrtinec. Torres je takoj spoznal, da se steka tu voda od vseh krajev.

Carica se je znova zasmejala in vrgla pest draguljev naravnost v vrtinec.

„Tako jih cenim jaz!“ je dejala in ga prezirajoče pogledala.

Torres se je takoj streznil.

„In ti dragulji se nikoli več ne vrnejo!“ se je zasmejala carica. „Nobena stvar se ne vrne iz tega vrtinca. Le poglej!“

Vrgla je v jezero šopek cvetlic in takoj so izginile v vrtincu.

„Če se nobena stvar ne vrne, potem pa res ne vem, kam gre vse, kar pride v ta vrtinec,“ je dejal Torres.

„Že mnogo ljudi je izginilo v njem,“ je dejala carica zamišljeno. „In vendar se ni še nihče vrnil. Tudi moja mati je šla po smrti tja, od koder se ne vračajo. Bila sem še dete, ko so vrgli njeno truplo v vrtinec.“

Naenkrat se je ozrla na Torresa in spregovorila:

„Zdaj pa pojdi in povej svojemu gospodarju — to se pravi prijatelju, kaj si videl. Povej mu, kakšno doto mu lahko prinesem. In če je tudi on tako lakomen, kakor si ti, če tudi on tako hrepeni po teh koščkih stekla, me bo kmalu objemal. Jaz ostanem tu in ga bom v sanjah čakala. Šumenje valov mi zelo ugaja.“

Torres je takoj izpolnil njeno povelje. Stopil je v caričino spalnico, potem se je splazil tiho nazaj k vratom, da pogleda na verando. Videl je, kako je carica sedla, sklenila roke in se zagledala v vrtinec. Naglo je planil h kovčku, dvignil pokrov, zgrabil polno pest draguljev in jih spravil v žep. Komaj je pa segel v kovček drugič, se je razlegel za njegovim hrbtom ironičen carični smeh.

Strah in jeza sta bila tako velika, da je planil k nji, jo prisilil, da se je umaknila na verando. Bil bi jo zgrabil, če bi ne potegnili iz nedrij bodala.

„Tat,“ je spregovorila tiho. „Podla duša. Tatove čaka v dolini izgubljenih duš neizogibna smrt. Takoj pokličem svoje vojščake, da te vržejo v vrtinec.“

V kritičnem položaju je postal Torres iznajdljiv. Potuhnil se je, kakor da nehoti ogleduje vrtinec, nato je naenkrat prestrašeno vzkliknil, kakor da vidi nekaj groznega. Pokleknil je in si zakril z rokami na videz prestrašeni obraz. Carica se je ozrla na vrtinec, da se prepriča, kaj je Torres videl. In to je bil trenutek, ki ga je Torres čakal. Kakor tiger je planil pokonci, jo zgrabil za roke in ji iztrgal bodalo.

Torres si je obrisal potno čelo. Ves se je tresel od razburjenja. Carica ga je ta čas radovedno ogledovala. V njenih očeh ni bilo nobenega strahu.

„Pekel te je vrgel iz sebe,“ je zasikal Torres v divji jezi. „Čarovnica si, ki ti pomaga samo pekkel. Vendar si pa ženska in kot taka umrljiva. Slabotna si, kakor vsi

ljudje, podvržena si vsem ženskim strastem in zato izbiraj. Ali te vržem v vrtinec, kjer te čaka neizogibna smrt, ali pa ...“

„Ali pa?“ je ponovila carica.

„Ali pa ...“

Umolknil je, obližnil suhe ustnice in vzkliknil: „Ne! Bog mi je priča, da se te ne bojim! Ali pa postaneš še danes moja žena — to je drugi izhod.“

„Rada bi vedela, kaj te bolj mika — jaz ali moji zakladi.“

„Zakladi. Vzamem te, ker imaš poln kovček draguljev,“ je priznal, ne da bi se sramoval svojih besed.

„Toda v knjigi življenja je napisano, da bom Francisova žena!“ je ugovarjala carica.

„Nič ne de. Saj lahko tisto stran prepíšemo.“

„Kaj misliš, da je to res mogoče?“ se je zasmejala carica.

„Če pa ni mogoče, ti takoj dokažem, da si umrjoča. Vržem te v vrtinec, kakor si ti vrgla šopek cvetlic!“

In Torres tisti hip res ni poznal strahu. Bil je neustrašen zato, ker mu je šumelo po glavi štiristo let staro vino, in ker je bila premoč na njegovi strani. Poleg tega je bil Španec in kot tak ves navdušen za prizor, v katerem je mogla priti do veljave vsa njegova zgovornost in bahavost.

Toda carica je tako čudno vzkliknila, da mu je takoj upadel pogum. Prestrašeno jo je pogledal, potem se je ozrl na vrata, ki so vodila v spalnico in zopet se je zagledal v njen obraz, kakor da hoče uganiti njene misli.

Kakor prikazen je planil iz spalnice ogromen bel pes. Torres ga je komaj opazil. Še enkrat je zadržel in stopil v stran. Naenkrat mu je zmanjkalo pod nogami tal in omahnil je v vrtinec pod verando. Grozno je zakričal in zagledal v zraku nad seboj psa, ki je skočil za njim.

Torres je bil sicer izvrsten plavalec, vendar se pa z vrtincem ni mogel boriti. In „Tista, ki sanja“, je kakor začarana gledala z verande v jezero. Videla je, kako sta

RADIO CELOVEC SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 7. 12.: 07.05—07.25 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 8. 12.: 07.05—07.35 Duhovni nagovor — Marijine pesmi.

TOREK, 9. 12.: 09.30—10.00 Zborovska glasba — 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Šport — Vrtljak popevk.

SREDA, 10. 12.: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Minute z... — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 11. 12.: 13.45—14.45 Celovski radijski dnevnik — Družinski magazin.

PETEK, 12. 12.: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Melodije za razvedrilo.

SOBOTA, 13. 12.: 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 7. 12.: 15.30 Panorama — 16.30 Pošiljka z mišjo — 17.00 Živalski leksikon — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Operni vodič. Marcel Prawy razlaga Wagnerjevo opero „Leteči Holandec“ — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Adventni pogovor — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Kraj dejanja — 21.45 Mala revija — 22.15 Impulzi — 23.15 Poročila.

PONEDELJEK, 8. 12.: 16.00 Dva dečka in konj, film — 17.10 Zgodba pumove družine — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Šola igranja — 18.30 Z nami — 18.45 Čuki, duhovi, muzikanti — 19.30 Čas v sliki s kulturo — 19.50 Šport — 20.15 Leteči Holandec, romantična opera v 3 dejanjih Richarda Wagnerja — 22.15 Poročila.

TOREK, 9. 12.: 9.00 Za otroke v predšolski dobi — 9.30 19. stoletje (9): Stranke v nemškem rajhu — 10.00 TV v šoli: Materija in prostor — 10.30 Tvoj skopal, Danijel Boone. Naseljenci na potovanju v Kentucky leta 1750 — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Karl May prirova — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ljubljena Avstrija: Das Marchfeld — 21.05 Kino ob 9. uri: Tudi delo je lahko nepotrebno — 22.35 Poročila.

SREDA, 10. 12.: 9.00 Za otroke v

predšolski dobi — 9.30 Kmetijstvo danes (15) — 10.00 TV v šoli: Nepoznano sosedstvo: Južna Tirolska — 10.30 Klci divjine; boj za rehabilitacijo dveh nedolžnih — 17.00 Dva otroka velemeda — 17.30 Black Beauty — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Vsi moji dragi, koja za starost — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Obzorja — 21.00 Svet knjige — 21.30 V. I. P. — gugalnica — 22.15 Poročila.

ČETRTEK, 11. 12.: 9.00 Za otroke v predšolski dobi — 9.30 Organizacija obrata (2). Funkcije uprave v obratu (1) — 10.00 TV v šoli: Obraz stoletij (8): Prehod časov — 10.30 Tudi delo je lahko nepotrebno — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Farma Follyfoot: Obljuba — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Znanje aktualno — 21.00 Roulette, drama Pavla Kohouta — 22.50 Poročila.

PETEK, 12. 12.: 9.00 Za otroke v predšolski dobi — 9.30 Gibanje v likovni umetnosti — 10.00 TV v šoli: Dunajska šola: Schönberg, Berg, Webern — 10.30 Končna postaja hrepenenja; film po istoimenskem odskem delu Williamsa Tennesseeja — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Mihi iz Lönneberga. Ko je postal Mihi junak — 18.25 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Moramo storiti vse, kar zahteva od nas znanje in vest; film o pohabljenem otroku — 21.05 Carjev sel; pustolovščine Mihaela Strogova v boju za lepoto — 22.55 Poročila.

SOBOTA, 13. 12.: 15.30 Koncertna ura — 16.30 Hišica — 17.00 Šport-ABC — 17.30 Rongiri ali torta za rojstni dan — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Dober večer s Heinzem Conradsom — 18.25 Kuhinja v televiziji — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko aktualno — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.55 Šport — 20.15 Peter Alexander s svojimi posebnostmi — 21.50 Panoptikum — 22.10 Vprašanja kristjana — 22.15 Festival režiserjev: Bumerang (iz leta 1947), Elija Kazan; politične spletke okrog obravnave o umoru — 23.40 Poročila.

TV AVSTRIJA

2. PROGRAM

NEDELJA, 7. 12.: 15.30 Svet in znanje — 16.30 Klci divjine — 18.00 Bourbon Street — 18.30 Rojstvo nacije (nagrada) — 20.00 Enciklopedija — 20.15

Priredbe iz Dunajskega gozda — 22.00 Čas v sliki in šport.

PONEDELJEK, 8. 12.: 17.10 Leto Gospodovo, film po istoimenskem romanu Karla Heinricha Waggerla — 18.45 Tvoje kraljestvo prihaja; pogovor v adventu — 19.30 Menschensohn, musical — 20.15 V lastni zadevi — 22.00 Čas v sliki in šport.

TOREK, 9. 12.: 17.55 Kmetijstvo danes (15) — 18.25 Angleščina — 19.00 Praga in okolica (2) — 19.45 Oči v očeh, umetnost in umetniška obrt v francoskih muzejih — 20.00 Portret Hansa Sperberja — 20.45 Alpe — most Evrope — 21.05 Čas v sliki, kultura in šport.

SREDA, 10. 12.: 17.55 Organizacija obrata (27) — 18.25 Francoščina — 19.00 Avstrijsko stoletje: Sikstova afera — 20.00 Festival režiserjev: Končna postaja hrepenenja (Elija Kazan — 1951) — 21.55 Čas v sliki, kultura in šport.

ČETRTEK, 11. 12.: 17.55 Gibanje v likovni umetnosti — 18.25 Ruščina — 19.00 Bam — od Bajkala do Amurja — 19.30 Dalje, dalje — 21.00 Čas v sliki, kultura in šport — 21.40 Trailer.

PETEK, 12. 12.: 17.55 19. stoletje (10): Nacionalizem, imperializem, vojna — 18.25 nemščina (35) — 19.00 Iskanje Adama — naša dediščina iz predčasa (1) — 19.30 Goralna poroka v pokrajini Orava, folklorni film — 20.00 Arsene Lupin — 20.50 Beri z nami — 21.05 Čas v sliki, kultura in šport — 21.45 Sedežna prilika: burka okoli stola.

TV Ljubljana

NEDELJA, 7. 12.: 8.55 Poročila — 9.00 L. N. Tolstoj: Ana Karenina — 10.10 Otroška matineja — 12.00 Poročila — 12.20 Smuk za moške iz Val d'Isere — 16.40 Košarka: Jugoplastika — Radnički — 18.20 Pionirji letalstva — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 M. Kerstner: Gruntovčani — 21.05 Karavana: Hvar — II. del — 21.30 Glasbeni trenutek — 21.35 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 8. 12.: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 17.20 H. Ch. Andersen: Cesarjev slavček — 17.35 Čarobna žoga, risanka — 18.05 Na sedmi stezi — 19.30 TV dnevnik — 20.05 H. Laxness: Ribji koncert — drama — 21.40 Mozaik kratkega filma.

TOREK, 9. 12.: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 11.20 TV v šoli — 17.10 Ovčar in njegov trop, film — 17.20 Erazem in potepuh — 18.10 Splav — film — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 21.05 G. de Maupassant: Lepi striček — 21.45 TV dnevnik.

Izšla je 2. knjiga Slovarja slovenskega književnega jezika

Pred petimi leti je izšel prvi zvezek Slovarja slovenskega jezika, enega temeljnih in celovitih dokumentov o eksistenci in stvariteljski moči slovenskega jezika in njegove kulture: pred nami je druga knjiga, ki jo je v teh dneh izdala Slovenska akademija znanosti in umetnosti v sodelovanju z Državno založbo Slovenije. Tako je po načelih moderne leksikografije vzeti in opisan tisti del slovenske knjižne leksike, katerega pojme začenja prvih štirinajst črk naše abecede. Druga knjiga zajema v 18.532 geslih in na 1030 straneh besedno gradivo knjižne slovenščine med črkama I in Na. Skupaj s prvim zvezkom je torej obdelanega že več kot za tretjino gradiva (38.934 gesel) — v vseh petih knjigah naj bi namreč bilo opisanih okrog 110.000 besed.

Ob izidu druge knjige Slovarja slovenskega knjižnega jezika je predsednik glavnega uredniškega odbora, dr. Janko Jurančič, povedal, da se Slovar slovenskega knjižnega jezika v mnogočem razlikuje od naših dosedanjih slovarskih objav. To je, prvič, po obsegu doslej največji slovenski slovar, drugič, predstavlja zanesljivo podobo slovenskega knjižnega jezika v 20. stoletju, zlasti v njegovi drugi polovici (v starejšo klasiko posega le, kadar gre za jezikovne posebnosti, značilne za razvoj knjižnega jezika). In, tretjič, je SSKJ najmodernejši izraz slovenske in sploh jugo-

slovske leksikografije. Če izuzamemo tovrstni Glonarjev poskus, je SSKJ, naš prvi razlagalni slovar, se pravi, da pojasnjuje in razlaga posamezna gesla z izrazno močjo lastnega jezika. Dr. Jurančič je povedal, da uporablja SSKJ metodo moderne leksikografije, v kateri posebno izstopa determinacija besede s kvalifikatorji, ki besedo predstavijo v njenem življenjskem prostoru. »Tako se uporabnik sreča z besedo kot živim jezikovnim elementom, ne pa kot z izolirano ali docela mrtvo leksično materijo.«

Potem je natančno opisal metodološke in tudi kadrovske probleme, ki spremljajo nastajanje SSKJ: povedal je, da sestavlja glavni uredniški odbor šest renomiranih strokovnjakov (Anton Bajec, Bojan Čop, Janko Jurančič, Lino Lešič, Jakob Rigler in Stane Suhandolnik), v redaktorskem kolektivu je 11 sodelavcev-urednikov, ki jim stoji ob strani številni zbor terminoloških svetovalcev. Redakcija ima pred seboj za približno tri in pol milijona listkov leksičnega gradiva: tu je skritega za tri desetletja izpisovalnega dela — tako iz beletristike kot znanosti vseh strok, publicističnih in časnikarskih, političnih in družboslovnih besedil. Doslej so sodelavci Inštituta izpisali več kot šest tisoč knjig, učbenikov, revijalnih publikacij itn.

SREDA, 10. 12.: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 16.20 Doživka in templarji — II. del — 16.55 Hokej: Jesenice — Olimpija — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Slavje slovenskega filma — Na svoji zemlji — 22.30 TV dnevnik.

ČETRTEK, 11. 12.: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 17.15 Pismo — Biostroki — 19.10 Tretji svetovni mir: Vroča pomlad 68 — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Bitka za ranjence — 21.00 Četrtrkov razgled: Mi Beneški Slovenci — 21.25 Po belih in črnih tipkah — 22.05 TV dnevnik.

PETEK, 12. 12.: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 16.20 Smučarska

tekmovala iz Madonne di Campiglio — 18.05 Čez tri gore, čez tri vode, Oktet bratov Pirnat — 18.40 Svet, ki nas obdaja: Makromolekule in življenje — 18.55 Žive meje — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.10 V vročici noči — 21.55 625 — 22.30 TV dnevnik.

SOBOTA, 13. 12.: 9.30 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.00 TV v šoli — 15.40 Svetovno prvenstvo v rokometu za ženske — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanje-politični komentar — 20.05 Življenje je lepo — 20.30 Zabavno glasbena oddaja — 21.30 Moda za vas — 21.40 TV dnevnik — 22.00 Kojak — serijski barvni film.

Torres in pes izginila v strašnem vrtincu, od koder se ni še nihče vrnil.

20

„Tista, ki sanja,“ je dolgo gledala v burni vrtinec. Naposled je vzdihnila: „Ubogi moj pes!“ in vstala. Torresova usoda ji je bila deveta briga. Sploh je bilo človeško življenje za njo brez pomena, zakaj že od mladih nog je bila vajena razpolagati z življenjem in smrtjo svojih napol divjih, degeneriranih podložnikov. Če je bil kdo pošten in plemenit, je imel seveda pravico do življenja. Kdor je bil pa hudoben in kdor je ogrožal življenje drugih, je moral umreti prostovoljno ali nasilne smrti. In tako je Torres pomenil v njenem življenju samo neprijetno epizodo, ki je šla hitro mimo. Pač pa se ji je zdelo škoda psa.

Hitro je stopila v sobo in poklicala služkinjo, obenem se je pa prepričala, da je njena zakladnica še vedno odprta. Služkinji je dala vsa potrebna navodila, sama se je pa vrnila na verando, od koder je lahko neopazno gledala, kaj se dogaja v sobi.

Služkinja je kmalu privedla v sobo Francisca in ga pustila samega. Bil je zelo slabe volje. S tem da se je Henryju na ljubo odrekel Leoncie, je storil sicer plemenito delo, toda to ga ni moglo pomiriti. Pa tudi ženinov s čudno žensko, ki je vladala v dolini izgubljenih duš, ga ni nič kaj posebno mikala. Bal se je seveda ni in tudi trepetal ni pred njo kakor Torres. Nasprotno, smilila se mu je in pomiloval jo je, da mora živeti med divjaki daleč od kulturnega sveta. Njena usoda, tragika te ljubezni željne lepote mu ni šla iz glave. Sirota je vsa obupana iskala ljubimca in ostala devica ne glede na svojo energijo in modrost. Takoj je opazil, da stoji v spalnici in nehote je pomislil, da ga služabnica morda že zdaj ima za caričinega moža. Sicer pa tudi ni bilo izključeno, da je hotela carica sploh opustiti vse ceremonije in da je velela služkinji, naj ga privede naravnost k poročni postelji. Te misli niso bile nič kaj razveseljive in zato se Francis za kovček ni dosti zmenil. Carica ga je ves čas opazovala z verande. Videla

je, da je nekaj časa stal sredi spalnice, potem pa stopil h kovčku. Vzel je pest draguljev in jih spuščal počasi nazaj v kovček, kakor da ima v roki navadno steklo. Nato se je obrnil in začel ogledovati leopardove kože na njeni postelji. Naposled je sedel na divan in videti je bilo, da ga razkošni divan prav tako malo zanima kakor dragulji. Carica je bila tako navdušena, da ni več mogla vzdržati na verandi. Stopila je v spalnico in se prijazno nasmehnila Francisu, rekoč:

„Kaj je bil senor Torres res lažnivec?“

„Bil, pravite?“ se je začudil Francis in ji stopil naproti.

„Da, bil. Zdaj ga ni več,“ je odgovorila carica. „Niti tu, niti tam ga ni,“ je pripomnila hitro, videč, da Francis zanimalo, kako je Torres umrl. „Odšel je in dobro, da je odšel, kajaj vrnil se ne bo nikoli več. Lagati je znal imenitno, kajne?“

„Nedvomno,“ je odgovoril Francis. „Bil je brezvesten lažnivec.“

Francis je opazil, da se je njen obraz pri tem zmračil. Torresova laž jo je morala torej zadeti v živo.

„Kaj je pa dejal?“ je vprašal, da izve, zakaj ji je vest o Torresovi brezvestnosti tako neprijetna.

„Da ste žrebali, kdo naj postane moj mož, in da je usoda določila njega.“

„To je podla laž,“ je vzkliknil Francis.

„Čakajte, to še ni vse. Izjavil je tudi, da je usoda določila tebe in tudi to je bila laž,“ je pripomnila z drhtečim glasom.

Francis je odkimal z glavo.

Carica je od veselja nehote vzkliknila in Francisu se je sirota tako zasmilila, da se je komaj premagal, da je ni objel in poljubil. Čakala je, kdaj spregovori.

„Mene je usoda določila, da postanem tvoj mož,“ je izjavil odločno. „Prelepa si. Kdaj se poročiš?“

Na njenem obrazu je pri teh besedah zaigrala taka iskrena radost, da je Francis na tistem prisegel, da se bo izogibal vsega, kar bi utegnilo omračiti njeno očarljiva lica. Bila je sicer gospodarica izgubljenih duš, imela je

Tako je morala carica spregovoriti prva.

„Zdaj pa,“ je dejala in še bolj zardela, „mi moraš dvoriti.“

(Dalje prihodnjič)

Ta komedija, napisana v jeziku dobe, ki sta ji Zoisova in Linhartova osebnost vtisnili svoj pečat, je živa panorama kulturnih razmer v Ljubljani. V drami gledamo naše tedanje kulturno žarišče in slovenske izobražence, ki so se zbirali okrog mecena Zoisa, ljubili svoj jezik in dokazali, da je enakovreden vsakemu drugemu jeziku. Komedija sestoji iz avtorjeve izvirne komedije in Linhartove Županove Micke, kaže boj za slovenščino in slovensko gledališče ter okoliščine, ki so v njih tedanji slovenski gledališki ljubitelji uprizorili Županovo Micko.

Komedija bi morala iziti že 1941, a je bila zaradi okupacije dotiskana šele 1946.

VSEBINA:

I. dejanje:

Delovni salon pri baronu Zoisu. Pozno zvečer je zbrana pri baronu Žigi precej velika družba: Linhart, Japelj, dr. Mrak, dr. Piller, dr. Repič, Linhartovka, Garzarolijevka, lepa laška pevka Suzana in grof Hohenwart. Ženske so precej ljubosumne na lepo Suzano, ki zelo ugaja vsem moškim, zlasti Zoisu in Hohenwartu. Celo Micka, hišna deklica pri Zoisu, se jezi na svojega Matička, prvega baronovega služabnika, ki je ves uročen od lepega tujkega petja. Baron in grof pa si nista nasprotna samo zaradi Suzane, marveč si nasprotujeta tudi glede stališča do slovenskega jezika. Grof Hohenwart, čeprav rojen v Ljubljani, ima slovenščino za manjvreden jezik; ostro oporekajo Zois, Linhart in ostali. Razen Linharta in Zoisa so vsi pripravljeni sodelovati pri grofovi igri o kralju Sobieskem, seveda v nemškem jeziku. Japelj jim ponuja svoj prevod Metastasiovega Artaxerxa, a za tragedijo se nihče ne navdušuje. Toda ko jih Linhart preseneti z novico, da je poslovenil nemško komedijo in ji dal naslov Županova Micka, želi večina igrati v njegovi igri. Edino grof Hohenwart nasprotuje, ker je ljubosumen in ker se mu slovenščina, jezik preprostega ljudstva, ne zdi primerna za gledališče. Nasprotno pa je baron Zois prepričan, da bo igra uspela in da bo dal tudi grof kot cenzor dovoljenje.

II. dejanje:

Isti salon pri Zoisu kakor v prvem dejanju. Matiček in Micka sta sprta, ker je Micka ljubosumna na laško pevko, in si nagajata. Micka hoče proč od Zoisa, učila se bo za babico. Linhart se boji za svojo igro, Zois bi ga podprl, a je bil bolan. Grof ne mara dovoliti Micke, Japelj tudi ni za odobritev. Nepismena Micka je zmešala pisma: Japelj je dobil Zoisovo pismo Suzani, ki jo je med Zoisovo boleznijo speljal grof, Zois jo v tem pismu odslavlja — Suzana je dobila Linhartovo pismo Japlju, v katerem Linhart očita Japlju spletkarstvo — grof Hohenwart pa je prejel paskvil, ki ga je v veseli družbi sestavil Vodnik o grofovem donjuanstvu, a ga je grof-cenzor pripisal Linhartu. Ti se jeze, nekateri pa so še ljubosumni: grof je zaradi italijanske lepote ljubosumen na Zoisa in Linharta, Linhart na grofa, njegova žena pa na pevko Suzano, ki je vsa nejevoljna, saj bi rajši bogatega Zoisa kot frfo-

SNG Maribor gostuje s Krajskimi komedijanti

tavega grofa. Matiček nagovarja Linharta, naj napiše prezidentu fevdalno peticijo, ki jo ta kot svobodoljubni meščan seveda odklanja, a se le da pregovoriti figarojevski Matičkovi zvižaji, saj jo „bodo na Dunaju samo enkrat prebrali, pole pak v registre položili, Micko pak bodo na Kranjskim kar naprej jekali“. Linhartovka prepričuje grofa, naj da dovoljenje za uprizoritev, češ da bi strašno rada igrala Micko, koketira z njim in mu obljublja poljub — toda šele na dan uprizoritve, za poročstvo pa si grof vzame prepovedanega Figaroja, ki ga je prebiral Linhart. S temi komedijskimi intrigami in Zoisovo intervencijo pri škofu (Japelj je popustil) uspe, da prezident igro dovoli. Linhart prinese prve izvode igre iz tiskarne in napove vaje, Suzana se še bolj oprime grofa, končno pa se tudi razjasni, da je Micka s pismi „štreno zmešala“.

III. dejanje:

Gledališka garderoba, 28. decembra 1789. Napočil je težko pričakovani dan, ko bodo Ljubljancem na odru prvič slišali slovensko besedo. Gledališče je bilo polno. Med gledalci sta tudi škof in veseli kaplan Vodnik, ki je brez privoljenja svojega predstojnika prišel iz Ribnice v Ljubljano, da bi prisostvoval zgodovinskemu dogodku. Igralci so raz-

burjeni, vsi čutijo, da se dogaja nekaj velikega. Tremo hočejo pregnati z alkoholom, a jim režiser Linhart prepreči. — Prvo dejanje Županove Micke sijajno uspe, gledalci so navdušeni. Samo grofu Hohenwartu se zdi, da bi vlogo Tulpenheima sam veliko bolje igral kot pa gospod Desselbrunner. Še preden se prične drugo dejanje, hoče Hohenwart dobiti Linhartovko in zahteva od nje, da izpolni obljubo. Toda tema je in Hohenwart zamenja Linhartovko z Micko; ta je v narodni noši prav taka kakor Linhartovka, ki igra vlogo županove hčerke. Matiček opazuje ljubezenski prizor, toda tudi on ne spozna Micke. Ta preplašena zbeži; grof Hohenwart pride nekoliko pozno v ložo, kjer ga že pričakuje nepotrpežljiva Suzana. Tudi drugo dejanje Županove Micke uspe. Usi so srečni, najbolj pa bolehnemu Zoisu. Pravi, da tega večera ne sme noben pravi Kranjec pozabiti. Svoje življenje hoče posvetiti samo še delu za svojo preljudbo kranjsčino. Grof Hohenwart je sprva užaljen, ker je gospod Desselbrunner v drugem dejanju posnemal njegove kretnje in navade, toda ko vidi splošno srečo in ko celo škof pohvali slovenske igralce in Linharta, se ponudi, da bo v prihodnji uprizoritvi sam igral vlogo Tulpenheima. Linhart pa, ki od Matička izve, kako se je njegova žena poljubovala z grofom, zahteva zadoščenje. Takrat šele Micka vsa preplašena pove, da jo je grof zamenjal z gospo Linhartovo. Zdaj naj bi se Matiček jezil — toda čemu? Tako srečen dan je — Micka in Matiček se pobotata, zanju ni več ne grofa Hohenwarta ne Suzane. Da pa bodo vsi še bolj veseli, pové Linhart, da že pripravlja novo igro „Veseli dan ali Matiček se ženi“. Usi skupaj zapojejo pesmico na čast gledališču in prvim slovenskim igralcem. Micka udari na „zgonc“, zagrinjalo pade in „naše jegre zdaj je konc“.

(Stanko Janež, Usebine slovenskih literarnih del)

Sodelovanje ob italijansko-jugoslovanski meji v novem ozračju

ZA GORICO VODA Z JUGOSLOVANSKE STRANI

V zadnjem času je prišlo do cele vrste stikov in drugih zanimivih pobud na področju gospodarskega sodelovanja med Gorico in Novo Gorico. Na vrsti je bil podpis sporazuma med Italijo in Jugoslavijo o nadaljnji dobavi vode z Mrzleka v Gorico, poleg tega so bili obnovljeni politični in tehnični stiki za ureditev obmejne postajališča na stičišču slovenske in italijanske avtoceste, zadnje dni prejšnjega tedna pa je bil v Gorici še mednarodni simpozij o cestnih prehodih in avtoportih. Brez dvoma je treba vsaj del teh stikov pripisati ugodnemu ozračju, ki sledi podpisu italijansko-jugoslovanske pogodbe v Osimu.

Pojdimo po vrsti! Že iz starih časov pijejo Goričani vodo, ki prihaja iz vodovoda Mrzlek nad Solkanom. Potem ko je bila v letu 1947 začrtana nova državna meja in se je znašel vodovod na jugoslovanski strani sta sklenili sosedni državi, da bodo še naprej dobavljali vodo mestu iz tega vodovoda. Tako je tudi bilo, tako tudi je, čeprav potrebujejo Jugoslovani čedalje več vode za potrebe prebivalstva Nove Gorice in tudi tamkajšnje rastoče industrije. Na italijanski strani pa so uredili samostojni vodovod s črpanjem vode iz izvirov na Majnici in gradnjo rezervoarja na obronkih Kalvarije. Ta vodovod sicer gradijo že nekaj let, ni pa še dal rezultatov. Zato bo še naprej potrebna dobava vode z Mrzleka.

Jugoslovani so bili za to rešitev, zahtevali pa so višjo ceno. Po novi

pogodbi, ki bo veljala do konca prihodnjega leta, bodo dobavljali letno količino najmanj 3 milijonov kubičnih metrov po ceni 27 lir (doslej je bila cena 13 lir). Pogodbo sta podpisala goriški prefekt Molinari in zastopnik slovenskega izvršnega sveta Murko. Prisotni pa so bili tudi župani in drugi zastopniki obmejnih krajev.

Vprašanje obmejne prehode Vrtobja—Štandrež

Važen je seveda bil tudi sestanek, kjer so govorili o vprašanju obmejne postaje na tako imenovanem prehodu Vrtobja—Štandrež, tam, kjer se bosta srečala slovenska avto cesta in avto cestni priključek Viles—Gorica. Politični predstavniki in tehnični strokovnjaki so obnovili pred leti že začete stike, sestavili vrsto delovnih skupin in se domenili, da se bodo sredi decembra ponovno sestali. V tem primeru gre za uporabo sporazuma v Osimu, kjer je rečeno, da se na goriškem področju odpre nov mednarodni prehod. To je prehod Vrtobja—Štandrež, ki je imel v preteklosti, posebno z italijanske strani, celo vrsto birokratskih težav.

Strokovnjaki o mejnih prehodih

Zanimivi so bili tudi posegi številnih strokovnjakov na goriškem dvodnevem simpoziju o mednarodnih prehodih in „avtoportih“, ki sta ga sklicali deželna uprava in goriška občina. Sestanka se je prvi

dan udeležil tudi podpredsednik komisije evropskih skupnosti poslanec Scarasica-Mugnozza, ki je poudaril zanimanje, ki ga evropska skupnost kaže do našega področja. Na tem simpoziju so strokovnjaki in upravljalci prikazali realnost „avtoportov“ v Aosti, na Brennerju in v drugih obmejnih krajih. Tudi strokovnjak iz Nove Gorice je govoril o jugoslovanskih načrtih za obmejno postajo.

Kaj je zahtevala Italija?

Sporazum med Italijo in Jugoslavijo glede dokončne ureditve razmejnitve in seveda tudi glede ustanovitve industrijske proste cone ob meji je pač kompromis, kakor so vsi mednarodni sporazumi. Pri kompromisu so potrebne koncesije z obeh strani.

Glede ustanovitve proste cone je zanimiva ugotovitev tržaškega tednika „Il Meridiano di Trieste“, da je zahtevo po prosti coni postavila Italija. List naglašja, da je torej zasluga italijanske vlade, da je prišlo do ustanovitve cone v prid tržaškega gospodarstva.

Italija je prvotno zahtevala, naj bi cona zajemala površino 15 kv. kilometrov, in to na jugoslovanskem ozemlju. Jugoslavija bi dala to površino v zakup EGS, a za cono naj bi veljala zakonodaja in obveze (omejitve) Evropske gospodarske skupnosti, se pravi davčni in carinski zakoni Italije, ki je članica EGS.

Kakor trdi omenjeni krščansko-demokratski list, so diplomatski po-

govori o dokončni razmejitvi običali po sestanku zunanjih ministrov Medijica in Minića v Dubrovniku leta 1973. Zavrla jih je vprašanje ustanovitve proste cone. Jugoslovansko upiranje takšni coni — zlasti republike Slovenije in Hrvaške — je bilo razumljivo, ker bi v takšni coni veljali zakoni Italije in EGS, ki so različni od jugoslovanskih. Zato tudi slovenski delegati niso prišli na pogajanja z idealno „pravno-ustavno“ študijo glede proste cone; zato se sporazum o prosti coni sklicuje na ureditev

po vzoru Ustanove za tržaško industrijsko cono.

Ton lista je polemičen ter je naperjen proti tistim nergačem okoli tržaškega „Piccola“, ki so nasprotovali podpisu sporazuma z Jugoslavijo, češ da je Italija preveč popustljiva. Naj še pripomnimo, da je bilo v sporazumu o prosti coni izrecno vnešeno določilo, da veljajo na delih ozemlja, ki sestavljajo svobodno cono, zakoni tistih držav, se pravi na italijanskem delu italijanski, na jugoslovanskem pa jugoslovanski.

Območje ob Soči - zaščiteno z zakonom

Slovenska ljudska skupščina pripravlja poseben zakon za zaščito območja ob Soči z reko in pritoki. Poleg tega je predvideno, da bo celotno to območje zavarovano še posebej s prostorskim načrtom Slovenije in tudi z zakonom o Triglavskem narodnem parku. Zaščita, ki jo bo obsegal zakon, zajema območje od izvira Soče do izliva Idrijce vanjo pri Mostu na Soči. Na tem območju bo prepovedana gradnja in rekonstrukcija vedno-gospodarskih objektov ali naprav in kakršnakoli druga gradnja, ki lahko vpliva na spremembo vodnega režima ali na kakovost vode (konkretno: rudarska, minerska in druga dela, sečnja do golega, in vse kar lahko povzroča erozijo, izpuščanje in podobno vodi nevarnih snovi, itd.).

Lahko rečemo, da je vest o zaščiti, o kateri je govora, razveselila vso slovensko javnost zlasti pa ljubitelje narave, ki so bili ves čas proti temu, da bi kakorkoli spremenjili in uničevali to našo edinstveno reko in njeno okolico. Proti so le sami Tolminci, ki vidijo v tem poseg v njihove razvojne načrte, skratka se čutijo prizadete, kar so

mного računali in Sočo kot vir energije za njihov gospodarski razvoj. Seveda jih vsi razumejo in razumljivo je, da bo potrebno tudi za to najti rešitev, ki bo morda ugodnejša, čeprav se strinjamo z njimi, da za njih ni rešitev edino v turizmu in v tem, da bi postali, kot pravijo, vsi natakariji, kuharji, kelnere in podobno. V utemeljitvi zakona je zato rečeno, da novi varstveni ukrepi Posočja omogočajo tudi gospodarsko, turistično in rekreacijsko izkoriščanje zavarovanega območja, kolikor to dopušča naravno ravnovesje in druge okoliščine.

DOHODKI NOVEGA ŠPANSKEGA KRALJA

Novi španski kralj bo prejemal 85 milijonov pezet (okoli 38 milijonov šil.) na leto. Ta vsota je bila vnešena v državni proračun. Kot naslednik generala Franca je lani prejemal 25 milijonov pezet. Poleg tega je bilo zdaj zanj določenih 60 milijonov pezet.